N°. 264. A°. 1859.

ZATURDAG 5 NOVEMBER.

ROTTERDAMSCHE COURANT.

De Abonnementsprijs is *ƒ* 24 's jaars of *ƒ* 6 per drie maanden franco per post door het geheele Rijk.
Behalve aan het Bureau der Courant kan men zich bij alle Boekhandelaren en Postkantoren abonneren.
Enkele Nommers 10 Cents.

Bureau: Hoogstraat Wijk 10, N°. 77.

Geboorte-, Trouw- en Doodberigten van 1 tot 5 regels . . *ƒ* 1.—
Iedere regel meer . . . . - 0.20
Andere Advertentien per regel . . . . - 0.20
Groote letters naar plaatsruimte. — Bij iedere Advertentie 45 Cents voor zegelregt en 1 Exemplaar der Courant.

Bij deze Courant behoort een

BIJBLAD.

BUITENLAND.

LONDEN den 3 November.

Prins en Prinses Frederik Willem van Pruissen worden eerst zaturdag in Engeland verwacht.

— Prins Nicolaas en Prinses Eugenie van Leuchtenberg zijn in deze hoofdstad aangekomen.

— De Engelsche kanaalvloot, over wier lot men zich zeer bekommerde, heeft de stormen der vorige week in opene zee gelukkig het hoofd geboden. Zij bevond zich wel in de nabijheid van Portsmouth toen de orkaan losbrak, maar de admiraal achtte het raadzamer de opene zee op te zoeken. Later is de geheele vloot, zonder het minste ongeval, de haven van Portland binnengeloopen.

— Het cijfer der sterfgevallen in deze hoofdstad steeg in de laatstleden zaturdag geëindigde week van 902 tot 1048, hetwelk aan den invloed der meerdere koude wordt toegeschreven, naardien vooral het aantal der aan borstkwalen en kinkhoest bezwekenen toegenomen is. Nogtans bleef dat cijfer nog 77 beneden het gemiddelde in dezelfde week der tien vorige jaren. Onder de overledenen was eene weduwe van ruim 101 jaren.

In de vorige week werden hier 823 jongens en 822 meisjes, derhalve in het geheel 1645 kinderen geboren, zijnde 81 boven het gemiddelde in dezelfde week der tien vorige jaren.

— Ten opzigte van het verdrag tusschen Noord Amerika en China maakt de Times de volgende opmerking: „Of de Chinesche commissarissen het geratificeerd verdrag weder naar Peking mede namen, dan of het een gelijk lot verwacht als een vroeger verdrag, hetwelk de Noord Amerikanen met Yeh sloten, en dat naderhand onder de bijzondere papieren van Yeh gevonden werd, toen hij te Canton gevangen werd genomen, is onmogelijk te zeggen. Maar tamelijk zeker is het dat een op zoo verachtelijke wijze geratificeerd verdrag door de Chinezen slechts in zoo verre geëerbiedigd zal worden als zulks met hunne luimen en belangen strookt.

— Laatstleden donderdag en vrijdag woedde in het noorden des Lands een zoo hevige sneeuwstorm als niemand zich herinnert daar zoo vroeg in het wintersaizoen bijgewoond te hebben. De koude was tevens scherper dan dikwijls in de maand januarij. Naardien de graanoogst nog niet overal binnen en het vee op vele plaatsen nog in de weiden was, heeft deze storm veel schade en ongelegenheid te weeg gebragt.

— Het is nu gebleken dat de Missouri-rivier over eene lengte van 3000 Engelsche mijlen van hare verbinding met de Mississippi af bevaarbaar is. De stoomboot Spread Eagle en de Chippewa van St. Louis hebben laatstelijk eene der belangrijkste vaarten in de westelijke rivieren gemaakt, naardien zij de Missouri van hare monding af tot Fort Benton opstevenden, welk punt op 60 mijlen afstands van het hoofdwater der Columbia, 3120 mijlen boven de monding van de Yellowstone en 700 mijlen verder ligt dan eenig punt dat nog ooit door eene stoomboot bereikt was.

PARIJS den 3 November.

Het heeft de aandacht getrokken, dat de Keizerin sedert eenige dagen alle zittingen van den Ministerraad bijwoont, welke door den Keizer gepresideerd worden.

— De eerste reeks genoodigden te Compiègne, waaronder de heer Hausmann, prefect van de Seine, en zijne echtgenoote, zijn derwaarts vertrokken om er tot den 6 dezer te vertoeven. De noordelijke spoorweg-maatschappij doet dagelijks acht treinen van Parijs naar Compiègne en terug vertrekken.

— Graaf Walewski is van Etiolles te Parijs teruggekeerd en heeft gisteren herhaalde conferentiën gehouden met de Oostenrijksche, Engelsche, Russische en Sardinische Gezanten.

— Men heeft eene geregtelijke instructie aangevangen tegen den heer de Montalembert, beschuldigd van opwekking tot haat en verachting van de Regering des Keizers. Een aantal exemplaren van het bekende artikel des genoemden schrijvers, in den vorm eener brochure, is aan den procureur des Keizers gezonden. De regter Bertrand is belast met de instructie der zaak.

— De Moniteur deelt mede dat bij het ministerie van buitenlandsche zaken eene depêche van den 31 october uit Athene is ontvangen, waarin het overlijden wordt berigt van den burggraaf de Serre, gezant van Frankrijk in Griekenland. Deze staatsman, die zich reeds vroegtijdig zeer gunstig had onderscheiden in de diplomatie en studie aan talent paarde, was slechts weinig ouder dan 40 jaren en sints drie maanden gehuwd met de dochter van Prins Cantacuzène.

— De Moniteur bevat heden de afkondiging der wet, waarbij de grensscheiding van Parijs wordt uitgebreid tot aan het glacis van de vestingwerken, benevens drie andere besluiten, waarbij de benaming wordt vastgesteld der twintig arrondissementen, waaruit Parijs in het vervolg zal bestaan, de zestig leden van den gemeenteraad worden benoemd en eindelijk de acht leden uit de arrondissementen Saint Denis en Sceaux worden aangewezen, die, gezamenlijk met de bovengenoemde leden van den gemeenteraad van Parijs, den algemeenen raad van het departement van de Seine zullen uitmaken.

— De prefecten in de departementen zijn aangeschreven geworden om de verbeteringen in den landbouw te constateren, in de laatste jaren ten gevolge van de aanmoediging der Regering verkregen. Deze statistiek levert hoogst verblijdende uitkomsten op; maar daartegenover staat het bekommerend verschijnsel der ontvolking van het platte land ten bate van de groote steden en het daardoor ontstane gebrek aan handen voor den arbeid. Bij gelegenheid van den jongsten oogst heeft men op sommige plaatsen de werkloonen moeten verdubbelen om arbeiders te bekomen. De algemeene raden hebben zich dit jaar ernstig met deze zaak bezig gehouden en van meer dan een hunner is het denkbeeld uitgegaan om de conscriptie voor de plattelands bevolking minder bezwarend te maken, zoodat de jonge landbouwers spoediger van de dienst zouden vrijgesteld worden.

— De heer Saint Marc Girardin heeft, onder den titel *Souvenirs politiques d' un journaliste,* eene reeks van vroeger door hem in het Journal des Débats geschreven artikelen uitgegeven, verrijkt met noten en commentaren, waarin de omstandigheden en gebeurtenissen, die tot die artikelen aanleiding gaven, kortelijk worden herinnerd.

— Uit Milaan wordt geschreven dat de naijver tusschen de hoofdstad van Lombardije en Turijn op den duur aanleiding geeft tot eene spanning en verdeeldheid, waarvan de gevolgen (men denke slechts aan 1848) niet anders dan verderfelijk voor de zaak van Italië kunnen zijn. Een van de punten van geschil is de nieuwe kieswet, welke men te Turijn eenvoudig door de Regering, gebruik makende van de exceptionele magt, haar voor en tijdens den oorlog opgedragen, wenscht te zien afkondigen, terwijl men te Milaan van oordeel is dat zulk eene gewigtige zaak niet tot stand mag komen, zonder de medewerking der vertegenwoordiging.

De verplaatsing van het hof van cassatie naar Milaan en het uitzigt van derwaarts ook de munt te zien overgebragt strekken slechts om de verwijdering te vergrooten. Te Milaan worden die maatregelen slechts als onvoldoende pogingen beschouwd om de oppositie in Lombardije te overwinnen en te Turijn hebben zij verbittering te weeg gebragt. Ook loopt het gerucht dat de hoofddirectie der schouwburgen te Turijn zou gevestigd worden; men begrijpt ligt welk een indruk dit moet maken in Milaan, dat zich als de hoofdzetel van het tooneelleven in Italië beschouwt. In deze omstandigheden is het dubbel jammer dat de heer Massimo d'Azeglio, een bij uitstek populair man, ook in Lombardije, het aanzoek van de hand heeft gewezen om in de plaats van den heer Vigliani als gouverneur op te treden.

— De Spaansche Regering heeft, ter tegemoetkoming van de uitgaven voor den oorlog met Marokko, onderscheidene finantiële wetten aan de Cortes aangeboden, die wel eenigzins hebben gestrekt om de geestdrift voor de ontworpen expeditie te bekoelen. Er wordt voorgesteld: 1°, om de belasting op de onroerende goederen ook uit te strekken tot de roerende goederen, die tot heden daarvan waren vrijgesteld; 2°, het tarief der regten op de levensmiddelen te verhoogen; 3°, het tegenwoordige maximum der opbrengst van het zegel te verhoogen en het zegel verpligtend te maken voor de actiën en obligatiën der banken, der finantiële, industriële en commerciële instellingen en der mijnwerk-vereenigingen; 4°, bovendien alle particuliere schuldbrieven te belasten wier bedrag hooger is dan 300 realen; 5°, de grondbelastingen met 12 en die van den handel en der industrie met 10 opcenten te verhoogen; 6°, 10 pc. te heffen van de inkomsten boven de 10,000 realen en 8 pc. van die boven de 3000 realen, met uitzondering van de tractementen der geestelijkheid en der officieren van de zee- en landmagt.

Het spreekt van zelf dat, na het besluit om den oorlog te voeren, ook de middelen daartoe op eene of andere wijze gevonden moeten worden, maar men betreurt het dat de medegedeelde voorstellen de volkswelvaart in hare grondslagen bedreigen. Belastingen als deze zouden eene bloeijende Natie schrik aanjagen, hoeveel te gevaarlijker zijn zij dus voor de in hare geboorte verkeerende industrie van Spanje. De afgevaardigden evenwel, getrouw aan hunne belofte om de Regering gedurende den oorlog niet te bemoeijelijken, hebben slechts eenige opmerkingen in het midden gebragt ten aanzien van deze voorstellen, die ten slotte ongetwijfeld zullen worden aangenomen.

KEULEN den 3 November.

Z. K. H. de Prins van Oranje, die dingsdag namiddag van het slot Muskau te Berlijn aankwam, begaf zich gisteren middag naar Sanssouci, om een bezoek bij den Koning en de Koningin af te leggen, en woonde, na te Berlijn teruggekeerd te zijn, den maaltijd bij den Prins Regent bij.

— Ten opzigte der viering van het Schillersfeest is men nu te Berlijn volkomen tevreden. De Prins Regent heeft eene bijdrage van 10,000 daalders ter beschikking van het committé gesteld, en van stads wege wordt dezelfde som bijgedragen, terwijl het overige wat tot daarstelling van het standbeeld vereischt wordt uit vrijwillige bijdragen zal gevonden worden. Als plaats voor dat standbeeld, de eerste steen waarvan den 10 november gelegd wordt, is nu de zoogenaamde gendarmenmarkt voor het gebouw van den schouwburg bepaald. Alleen verwonderen en ergeren velen er zich nog over dat het bestuur der politie verklaard moet hebben, bij die gelegenheid voor de handhaving van orde en veiligheid niet te durven instaan, en dit, merkt men op, in een tijd dat onder de Berlijnsche bevolking een geest van volkomene rust en opregte verknochtheid heerscht, en bij een feest dat zelfs te

Nederlands Oudheden.

Verzameling van afbeeldingen der voor Wetenschap, Kunst en Nijverheid meest belangrijke voorwerpen uit vroegere tijden, enz., naar de natuur geteekend, geëtst en opgedragen aan **Z. M. Willem III, Koning der Nederlanden, Groothertog van Luxemburg, enz., enz., enz.,** *door D. van der Kellen jr., lid der Koninklijke Akademie van Beeldende Kunsten. Amsterdam, Frans Buffa en Zonen. Afl.* 1—14.

Het is nog zoo lang niet geleden dat het groote publiek, neen wij mogen gerust zeggen het beschaafde publiek, behoudens eene enkele uitzondering, bijna niet wist dat er Nederlandsche Oudheden bestonden, en zoo men er toevallig, door in aanraking te komen met mannen van kunst of wetenschap, voor wie die Oudheden het voorwerp waren van liefde en studie, al iets van vernam, — dan wekte dit gewoonlijk een geheel ander gevoel dan dat van belangstelling. Ons heugt althans van menigen blik van ongeloovige verbazing en van menigen spotzieken glimlach bij menschen, wien het overigens noch aan kunde noch aan belangstelling in Neêrlands voorheen, noch eindelijk aan smaak ontbrak, wanneer daar in hunne tegenwoordigheid werd gesproken van monumenten of voorwerpen, die uit den alles met zich voerenden stroom des tijds waren gered om te getuigen van de zeden en gebruiken, van de kunstvaardigheid of den smaak van vroegere geslachten — kortom van het leven en streven der voorvaderen op huiselijk en maatschappelijk gebied. Eene antiquiteit — en wat werd er al niet begrepen onder die vaak ironische gebezigde benaming — eene antiquiteit was voor verre de meesten schier nooit iets anders dan een zeker iets, dat geene andere waarde had dan de denkbeeldige, die deze of gene dwaas er aan hechtte, en alleen het gerucht dat een of andere excentrieke Engelschman, of door speculatiezucht gedreven zoon Israels voor „zoo'n prul" een niet onaardig sommetje had geboden of betaald, was in staat de ironie te doen plaats maken voor verbazing of ergernis.

Intusschen is daar allengs eene merkbare verandering, — wij noemen het een vooruitgang, — in de publieke opinie ontstaan. Verschillende oorzaken hebben daartoe medegewerkt: de verspreiding van gezonder en veelzijdiger denkbeelden omtrent hetgeen bij de beoefening van de geschiedenis vereischten zijn; de kennismaking met buitenlandsche monumenten of verzamelingen van oudheden, niet het minst de Tentoonstellingen van Oudheden, door de Maatschappij *Arti et Amicitiae* te Amsterdam, of door het Provinciaal Utrechtsch Genootschap georganiseerd. De ijverige, hoogst verdienstelijke pogingen van hen, die de organisatie dier tentoonstellingen op zich namen, hebben niet alleen een, voor het grootste gedeelte letterlijk verborgen en begraven schat van Nederlandsche oudheden aan het licht gebragt, maar ook zoowel de bezitters dier voorwerpen — nu eens particulieren, dan weder meer of minder officiële corporatiën — als het publiek, dat de geëxposeerde voorwerpen kwam bezigtigen, tot het juiste inzigt gebragt òf van de belangrijkheid, òf van de schoonheid, òf eindelijk van de zeldzaamheid der anders verspreide, nu tijdelijk bijeengebragte oudheden van Nederlandschen oorsprong. Die tentoonstellingen, zij hebben voor menigeen een licht doen opgaan over menige geheel of half onbekende bijzonderheid uit het leven en de zeden der voorvaderen; over menige bladzijde in de geschiedenis die wel in het hoofd was geprent, maar niet in het gemoed was opgenomen; over de mate van kunstvaardigheid, over den smaak en het talent van kunstenaars of handwerkslieden uit een vroeger tijdperk, of over het eigendommelijk karakter dat de voortbrengselen van het eene tijdperk van dat eener andere periode onderscheidt.

Wij zijn voorzigtig genoeg om ons geene illusiën te maken noch ten aanzien van de mate der belangstelling, noch omtrent het gehalte van de kennis, door die tentoonstellingen bevorderd en verspreid. Wij weten zeer goed dat bij velen, de nieuwsgierigheid bevredigd zijnde, de onverschilligheid hare plaats heeft hernomen; wij weten ook dat de kennis van en het gevoel voor Nederlands oudheden evenmin spoedig te populariseren zijn als het gevoel voor en de kennis van Oud-Nederlandsche kunst, — en van deze zijn althans musea en verzamelingen de kweekplaatsen, terwijl een museum van Oudheden nog in de geboorte is. Maar toch zouden wij durven beweren dat in den tijd, waarop wij zoo straks doelden, en vóór de tentoonstellingen waaraan wij herinnerden, de heer van der Kellen wel niet op de gedachte zou zijn gekomen van het uitgeven van een werk als dat, waarvan wij den titel aan het hoofd dezes vermeldden, noch daartoe den moed zou hebben gevoeld.

De gedachte immers, zoo zij er al niet door is ontstaan, zij is toch tot rijpheid gekomen en hare verwezenlijking is mogelijk geworden door die tentoonstellingen, welke hem (zeker ook grootendeels voor het eerst) bekend maakten met den schat van voorwerpen, wier belangrijkheid, zeldzaamheid of sierlijkheid, hunne afbeelding regtvaardigde en de algemeene verspreiding dier afbeeldingen wenschelijk deed voorkomen.

De moed, om zulk eene moeijelijke en kostbare onderneming (zij het dan ook met medewerking van wakkere uitgevers als de heeren Buffa en Zonen) op touw te zetten, hij kon dien alleen putten uit de ervaring van de meerdere belangstelling in het onderwerp, ten gevolge van het hierboven herinnerde ontstaan.

Van ganscher harte wenschen wij dat de uitkomst zijne onderneming moge bekroonen en zijne warme liefde voor het onderwerp zijner bijzondere en gelukkige studie hem de kansen op een goed succès niet hebben doen overschatten. Om, kon het zijn, die kansen nog met eenige te vermeerderen, namen wij de vrijheid hier ter plaatse de aandacht op de uitgave van *Nederlands Oudheden* te vestigen of te verlevendigen en — wat door de voortreffelijkheid van het reeds geleverde wordt geregtvaardigd, ja geboden — haar tevens aan te bevelen in de ondersteuning van allen, bij wie wij eenige belangstelling voor de zaak mogen veronderstellen.

Het spreekt van zelf dat wij ons hier tot eenige algemeenheden moeten bepalen. Om regt te kunnen doen aan al de détails van een werk als dit, zou ons eene veel grootere ruimte ten dienste moeten staan. De heer van der Kellen heeft tot middel van reproductie der door hem vervaardigde afbeeldingen van Nederlandsche oudheden de etsnaald gekozen, en zoo men bij het doorbladeren van de eerste afleveringen al eenigen twijfel mogt voeden omtrent het doelmatige dier keuze, — de latere afleveringen regtvaardigen haar volkomen. De teekening is naauwkeurig en duidelijk, zoo als zij om den aard van het voorgestelde wezen moest; de omtrekken zijn zuiver, de vormen duidelijk herkenbaar in hun bijzonder karakter; de détails en de ornamenten van de voorwerpen zijn gevolgd en weêrgegeven met eene trouw en uitvoerigheid, welke bijna nergens tot eenigerlei aanmerking geregtigt. Bovendien is het hem gelukt in de gravure der meeste voorwerpen den aard der stof duidelijk uit te drukken, terwijl eindelijk de keus van het oogpunt, waaruit hij het voorwerp doet zien, meestal van evenveel smaak getuigt, als de manier van behandeling, die van eenigzins droog als zij in den beginne was, allengs gemakkelijk en zelfs bevallig is geworden.

Wat de keus der afgebeelde voorwerpen aangaat, zij is doorgaans eene gelukkige, en biedt, vooral na de jongste tentoonstelling van oudheden te Amsterdam, eene vrij rijke afwisseling. Wanneer de verzameling niet zóó rijk en veelzijdig is als de heer van der Kellen zelf in het belang zijner onderneming zou moeten wenschen, dan mag men dit veilig toeschrijven aan vooralsnog onoverkomelijke bezwaren. Mogten ze, ook door een ruim debiet, in eene tweede serie (de eerste zal uit 20 afl. bestaan en vermoedelijk in den zomer van 1860 gereed zijn) kunnen worden overwonnen!

Maar reeds nu is de inhoud allerbelangrijkst. Wij moeten ons hier met de bloote opsomming van het voornaamste vergenoegen. Wij vinden dan de metalen beeldjes, bekend onder den naam van Graven en Gravinnen van Holland, berustende op het raadhuis te Amsterdam; de drinkhoorn van het St. Sebastiaansgilde aldaar; de zilveren drinkhoorn van het St. Jorisgilde (voorkomende op den bekenden *Schuttersmaaltijd* van B. v. d. Helst); onderscheidene andere drinkhoorns, schotels, kannen, halsketens en zilveren ornamenten, allen berustende op genoemd raadhuis; prachtige gothische kerkkroonen, gedreven zilveren en gouden bekers, een gebeeldhouwde handlantaren, altaar-ornamenten, drinkglazen en drinkschalen, dubbelbekers en molenbekers, een ivoren schenkkan, zilveren schotels met prachtig drijfwerk, bodenstaven en bodenbussen, een zilveren lampet, bewonderenswaardig van vorm en ornamentatie, koffertjes met stalen of zilveren beslag, palmhouten snijwerk, ivoren en ander beeldhouwwerk van bijzondere waarde, een zilveren kop van de stad Veere, echt monumentaal van stijl en heerlijk uitgevoerd, boekbanden, gebeeldhouwde meubelen, kortom de grootste verscheidenheid van grootere en kleinere voorwerpen, die tot huiselijk of meer algemeen gebruik, tot persoonlijk sieraad, tot wapen of tot verdediging gestrekt hebben, enz.

Wij gaven deze opsomming alleen voor hen, die mogten wanen dat de oudheden, door den heer van der Kellen afgebeeld, weinig gevarieerd of gering in aantal zouden kunnen zijn; voor den kenner, die daarenboven weet, hoe veel er nog, buiten het genoemde, in een werk als dit te huis behoort, heeft zij geene waarde. Wij hopen echter dat iedere kenner zich het werk zelf zal aanschaffen en den heer van der Kellen aldus zal helpen in staat stellen om tot een eenigzins volledig en zamenhangend geheel te komen.

De platen zijn vergezeld van een korten toelichtenden tekst (in het Hollandsch en Fransch), waarin de afkomst der voorwerpen, de tegenwoordige eigenaars en andere belangrijke bijzonderheden, voor zoo ver mogelijk, worden opgegeven. Met dien tekst is de grondslag gelegd tot eene meer systematische beschrijving, waaraan zou kunnen gedacht worden, wanneer het den heer van der Kellen werd gegund eene tweede serie te openen.

Zal dit het geval zijn? Alles hangt af van de wijze waarop de onderneming wordt geholpen door hen die er toe geroepen en in staat zijn. Hoogst verblijdend is het verschijnsel dat Z. M. de Koning, die in Amsterdam den stoot heeft gegeven aan de grondvesting van een oudheidkundig genootschap en museum, de opdragt van het werk heeft aangenomen en even als de andere leden van het Vorstelijk Huis met inteekening ondersteunend; verblijdend, ja schier verrassend is het te zien dat aan de moeijelijke, maar voor Nederland en zijne geschiedenis belangrijke en eervolle onderneming, van wege het Ministerie van Binnenlandsche Zaken eene onbekrompene ondersteuning ten deel valt; maar overigens . . . . de lijst der inteekenaars is nog niet groot en er ontbreekt menige naam aan, dien wij zoo gaarne vermeld zien waar het eene onderneming geldt waardoor de Nederlandsche kunst wordt gebaat, de wetenschap bevorderd, de geschiedenis van ons roemrijk verleden toegelicht.

Mogt onze aankondiging en aanbeveling tot de kennismaking en dan ook tot deelneming aanleiding geven, — wij zouden het ook voor de eer van Rotterdam, dat slechts drie inteekenaars op de lijst kan aanwijzen, zoo gaarne wenschen!

Weenen aan zoodanige bedenking niet onderhevig is.

Wat de Allgemeine Zeitung zich dezer dagen uit Weenen schrijven liet kan dan nu althans zeker vervallen, ofschoon het toch zóó erg nog niet met de zaak gelegen stond. Men las namelijk in dat blad: „Naar men verneemt wordt hier in overweging genomen aan geleerden, kunstenaars, studerenden enz. te Berlijn, die er behoefte aan gevoelen op het honderdjarige geboortefeest van Schiller eene Vaderlandsche hulde aan den Duitschen geest te brengen, eene uitnoodiging tot het feest te Weenen toe te zenden, opdat zij in staat mogen zijn hier het groote dichterlijk genie en den Duitschen man die vereering te wijden welke in de hoofdstad van den Staat der Duitsche kennis, om redenen van politie, geen plaats mag vinden."

— Nu het Schillersfeest den 10 dezer door geheel Duitschland gevierd wordt, maken ook Emden, Aurich, Norden en Leer zich gereed, om met zangkoren en dergelijke festiviteiten dien dag te vieren. In de berglanden van Duitschland zullen in den avond van 10 dezer op de hoogten vreugdevuren ontstoken worden. Te Hannover worden groote toebereidselen gemaakt. De Koning heeft 200 rthlr. geschonken aan de commissie van feestviering. Te Emden maakt men mede toebereidselen voor het feest. In de Fransche kerk zal eene godsdienstoefening gehouden en de feestrede door een der onderwijzers van het gymnasium uitgesproken worden. Verder zal de stad vlaggen, en alle gilden, met den magistraat en de notabelen aan hun hoofd, zullen een feestoptogt door de stad maken. Des avonds zal er in verscheidene koffijhuizen muziek gemaakt worden. Belangrijk zijn vooral de toebereidselen van de afdeeling der Nederlandsche Maatschappij: Tot Nut van 't Algemeen, die in het hôtel het Witte Huis zal vergaderen, en waar elk lid twee gasten kan medebrengen. Ook op den Plijtenberg, bij Leer, zal een vreugdevuur ontstoken worden.

— In diplomatieke kringen te Berlijn loopt het gerucht dat de heer von Kisseleff als gezant van Rusland te Parijs verlangt af te treden en door den heer von Budberg, thans Russisch gezant in eerstgenoemde hoofdstad, vervangen worden zal.

— De Pruissische luiten.-generaal von Trotha, laatstelijk bevelhebber der 3de infanterie-brigade, is gisteren te Berlijn overleden.

— Naar men verneemt, is de opening van een crediet voor het Pruissisch eskader dat de expeditie naar Oostelijk Azië onderneemt voor de som van £ 100,000, bij de bankiershuizen in ongeveer 120 Aziatische, Zuid-Amerikaansche en Australische havens, door tusschenkomst van het bankiershuis Platho en Wolff gevolgd. De som die voorloopig tot bestrijding der kosten van de expeditie beschikbaar gehouden wordt bedraagt een millioen daalders. Het eerste schip van het eskader is Elseneur laatstleden maandag bereids gepasseerd.

— Een ooggetuige der feestelijkheden, welke onlangs ter eere des Russischen Keizers te Breslau plaats hadden, verhaalt hoe gedurende de parade eene witte duif, door het geroffel der trommen en het geflikker der wapenen beangstigd, na een tijd lang heen en weder gezworven te hebben, zich voor de voeten des Keizers nederliet. Het talrijk publiek, dit ziende, begroette dit toeval als een gunstig voorteeken dat de Russische heerscher, aan de zijde van den Pruissischen Regent, den vrede zal weten te bewaren, en hief een luid gejuich aan.

— Aan een der Duitsche dagbladen wordt uit Berlijn het volgende geschreven: „De bekende brief van Keizer Napoleon aan Koning Victor Emmanuel, die voor echt wordt gehouden en reeds vóór de openbaarmaking daarvan door den Times aan verschillende Regeringen medegedeeld moet zijn, bevestigt dat de Fransche staatkunde, schijnbaar althans, nog altijd de gedachte eener algemeene Italiaansche Confederatie, namelijk aan een te Rome te vestigen en wonderlijk zaamgestelden Italiaanschen Bondsdag vast houdt. Het is bekend dat niet alleen Engeland weinig daardoor gesticht is, maar dat ook Pruissen en Rusland denkelijk aan eene Midden-Italiaansche Confederatie, als den Europeschen vrede meer bevorderlijk, de voorkeur geven zouden. Dit is ook de indruk dien de Toskaansche deputatie van het bijzonder gehoor bij den minister von Schleinitz verkregen zou hebben. — Als plaats voor het houden van het Congres zou tot nog onlangs toe Zwitserland nevens Parijs zijn voorgeslagen, maar het winterverblijf in de Alpen was weinig uitlokkend. Tegen Brussel rezen insgelijks bezwaren en om verschillende redenen was men er daar zelfs niet sterk op gesteld. Parijs schijnt nu de meeste kansen te hebben, ofschoon men zich in Frankrijk als onverschillig dienaangaande voordoet en anderen voor zijne hoofdstad laat pleiten. De bijeenkomst van een Congres wordt aan eene schikking tusschen Engeland en Oostenrijk toegeschreven. Men verhaalt dat de Russische gezant te Weenen, de heer von Balabine, Oostenrijk niet zonder ironie te verstaan heeft gegeven hoe Engeland de oude vriend dier Monarchie was, waarmede zij sedert den Parijzer vrede in goede overeenstemming geleefd en de overige Mogendheden op haren weg belemmerd heeft. Zonder Engelands medewerking viel aan geen Congres te denken, want Pruissen wilde daarvan niets hooren, en derhalve moest Oostenrijk Engeland tot inwilliging overhalen. En dit zou dan ook het geval zijn geweest.

— Na een langdurig lijden van negen maanden, stierf den 30sten laatstl. te Karlsruhe de daar geboren voormalige Grieksche hoofdman Johannes Ziegler, in de letterkundige wereld als vertaler der gezamenlijke werken van Machiavel bekend. Ten gevolge van den Griekschen opstand in 1843 uit de openbare dienst ontslagen, woonde hij nog tot in 1849 als correspondent der Allgemeine Zeitung, later der door Gervinus gevestigde Deutsche Zeitung, te Athene, maar kwam zich toen te Karlsruhe vestigen, waar hij zich geheel aan het omwerken van zijnen Machiavel wijdde.

— Door den Keizer van Oostenrijk is de veldmaarschalk Vorst Windischgrätz, bij de aanstaande verwisseling, tot gouverneur der bondsvesting Maintz en de luitenant-veldmaarschalk baron von Paumgartten tot vice-gouverneur dier Bondsvesting benoemd.

— Een brief uit Pesth betoogt hoe verkeerd het van de in de zaak betrokken Oostenrijksche ministers gezien is geweest de deputatie uit de Hongaarsche studenten niet ten gehoore toe te laten, om hunnen wensch te vernemen dat het akademisch onderwijs voortaan niet meer alleen in de Latijnsche en Hoogduitsche maar ook in de landstaal moge gegeven worden, een wensch, daardoor gebillijkt dat tegen 4 millioen Magijaren slechts ongeveer 700,000 Duitschers in Hongarije gevonden worden. Wat, zoo vraagt men zich af, zal nu het gevolg der weigering zijn? Dat de studenten blijven verzuimen hun cursus in de faculteiten van het regt, de wijsbegeerte, de geneeskunde en de godgeleerdheid te volgen, tot zoo lang de Regering aan de Hongaarsche taal hare miskende regten zal laten wedervaren. Aan de klagten der Protestanten en der studenten zullen zich welligt nog andere paren. De Hemel geve slechts dat zij haar tot hiertoe bewaard kalm karakter behouden mogen!

— Aan het Weener blad Ost-Deutsche Post wordt uit Parijs het volgende geschreven, hetwelk men wel zal doen onder voorbehoud aan te nemen: Thans, nu eene Fransche vloot in de nabijheid van Gibraltar ligt, wordt het vraagstuk van Suez, waarmede Napoleon vroeger slechts speelde, met alle kracht aangegrepen.

De val des grootviziers Ali-Pacha is het werk van den heer Thouvenel. Ali was een openbaar tegenstander van het Suez-kanaal. Zijn schrijven aan den Onderkoning is bekend. Zou men den Sultan gunstiger voor het plan der doorgraving stemmen, dan moest Ali ter zijde gesteld worden. De heer Thouvenel noodigde zijne ambtgenooten uit, den Sultan een adres van gelukwensching met het ontdekken der zamenzwering over te reiken, hetwelk tevens eene zijdelingsche aanklagt tegen het Ministerie bevatten zou. De heer von Prokesch weigerde echter zijne deelneming aan eene zoodanige handeling. Nu wendde de heer Thouvenel zich tot den heer Bulwer en roerde diens Engelsch hart, door op de onuitgevoerde hervormingen te wijzen. De Engelsche Gezant liep in den val en er werd besloten het Ministerie, met verwijzing naar de zamenzwering, eene naar verwijt zwevende nota te overhandigen. De heer Thouvenel rekende daarbij op den trots van Ali-pacha en had zich niet vergist, want deze diende zijn ontslag in. Nu is te Konstantinopel de baan voor de zaak van Suez geopend. Wat vroeger nooit gebeurd was, de Sultan ontving den heer de Lesseps (den zoon?) en sprak hem bemoedigende woorden toe. De onderhandelingen met den Onderkoning zijn aan den gang en Engeland zal weldra zoowel op de noordoostelijke als op de noordwestelijke kust van Afrika de sporen van Frankrijk in zijne zijden voelen."

BRUSSEL den 3 November.

Men leest in l'Observateur Belge: „De leden der commissie voor de enquête betreffende de verkiezingen te Leuven hebben heden zes getuigen gehoord. De commissie zal morgen ochtend ten 11 ure weder bijeenkomen. Er zijn 60 a 80 getuigen gedagvaard en men verwacht dat er nog meer zullen worden opgeroepen. Men ziet dus dat de commissie nog op verre na hare taak niet ten einde heeft gebragt. De zitting van heden heeft verscheidene uren geduurd."

— De aartsbisschop van Mechelen en de bisschoppen van Gend, Doornik en Namen, hadden reeds eenige dagen geleden mandementen uitgevaardigd om de geloovigen in hunne diocese op te wekken tot het gebed ten behoeve van den Paus of eigenlijk voor de herstelling van zijn wereldlijk gezag in de Romagna. De heer Malou, bisschop van Brugge, heeft zich thans aan hunne zijde geschaard met een mandement, dat natuurlijk in inhoud en strekking met de andere mandementen van gelijke soort overeenstemt, maar zich toch bijzonder onderscheidt door de hevigheid en bitterheid der verwijtingen, welke tegen de bevolking der Romagna geslingerd worden. Die verwijtingen echter zijn op niets anders gebouwd dan op de minstens overdrevene, meestal logenachtige en van verschillende (ook zelfs uit Rome) wedersprokene berigten omtrent het gevangen nemen van den bisschop van Rimini, het vervolgen en in de gevangenis werpen van geestelijken, het schennen der kerken en wat al afschuwelijke zedeloosheden niet al meer, die, zoo als teregt wordt aangemerkt, enkel bestaan in de verbeelding der correspondenten van l'Univers en van den heer Malou.

De liberale pers is dan ook niet weinig verontwaardigd tegen dit mandement. L'Indépendance Belge zegt o. a.: „Wij verwijten den bisschop van Brugge niet dat hij de vrijheid haat; dit is niet anders dan natuurlijk bij hem; maar welligt had hij verstandig gedaan met zich niet te compromitteren door allerlei logenachtige feiten op te noemen, — en dat wel met een verwonderlijk welbehagen. Wij voor ons hebben tot nog toe, wat betreft gewelddadigheden in de Romagna gepleegd, alleen hooren spreken van de daden, waardoor zich de Pauselijke soldaten te Perugia geschandvlekt hebben, en wij gelooven niet dat de bisschop van Brugge zich erg beijvert om de misdaden te veroordeelen, door die gewijde wapenen bedreven."

— Daar de nieuwe ramp, die het Rijks-entrepôt te Antwerpen heeft getroffen, het bouwen van hulpmagazijnen ten behoeve van den handel noodzakelijk heeft gemaakt, is door den heer Keller aan het gemeentebestuur van Antwerpen concessie gevraagd om rondom de nieuwe dokken voorloopige houten loodsen op te slaan. Die loodsen zouden 30 Nederlandsche ellen diep en door een daarachter heenloopenden spoorweg met den Staatsspoorweg verbonden zijn. De heer Keller verlangt van de stad niets anders dan den afstand van het terrein. De gewone bergtarieven van het tegenwoordige entrepôt zouden ook voor de nieuwe pakhuizen aangenomen worden.

Het bouwen van voorloopige bergplaatsen zal waarschijnlijk eerlang dubbel noodzakelijk blijken, daar niet alleen door de dagbladen, zoo als onder anderen le Précurseur, maar ook door erkende autoriteiten in het vak krachtig wordt verkondigd dat het bij de vorige instorting van een gedeelte van het Rijks-entrepôt en bij den onlangs plaats gehad hebbenden brand overtuigend is gebleken hoe in de vernielde gedeelten van het gebouw, zoowel als in het overgeblevene, de constructie, uit het oogpunt der veiligheid van personen en goederen zoo veel te wenschen overlaat, dat men, hoeveel dit ook moge kosten, tot eene geheele vernieuwing van de entrepôtgebouwen zal moeten overgaan. Reeds nu weigeren de assurantie-maatschappijen de aldaar opgeslagen goederen te verzekeren.

Per Telegraaf.

LONDEN den 4 November.

Het stoomschip Indian heeft tijdingen aangebragt uit New-York van den 22sten ll.

De winterkoude was begonnen.

Katoen stijgende; men noteert 11⅝ a ¾ c. Tarwe en Meel hooger. Suiker flaauw. Geldmarkt ruim. Wissel op Londen onveranderd. Illinois 67 a 67½.

Te New-Orleans den 22sten Katoen prijshoudend 11⅝ a ⅞ c. De voorraad bestond uit 225,500 b.

Te Savannah den 21sten Katoen middling 11 a 11¼ c.

Het stoomschip Europa was uit Engeland te New-York aangekomen.

PARIJS den 4 November.

Bij Keizerlijk besluit is de afgetreden Minister van binnenlandsche zaken, de Hertog van Padua, benoemd tot grootkruis der orde van het Legioen van Eer. De Moniteur voegt er bij, dat zulks is om den afgetredene een schitterend blijk van Zr. Ms. tevredenheid te geven.

Tweede depêche.

De Patrie bevat heden avond eene depêche uit Afrika, volgens welke de oorlog tusschen Spanje en Marokko sedert den 28 october was verklaard. Er had een gevecht in de nabijheid van Ceuta plaats gehad.

Frankrijk 3 pc. slotkoers 69.75.

MARSEILLE den 4 November.

Volgens berigten uit Algiers hebben de Beni-Snassen, geheel en al ontsteld door ons goed geluk, zich onderworpen en zich de gestrengste voorwaarden laten welgevallen.

De Fransche expeditie vervolgt de overige stammen.

De Akhbar zegt, dat de telegraafkabel tusschen Genua en Corsika gebroken is.

NIZZA den 3 November.

Het Russisch eskader, uit één linieschip en vijf fregatten bestaande, zal te Villafranca overwinteren.

VENETIE den 3 November.

Bij den aanvang der voorstelling in de Opera op gisteren avond heeft eene levendige manifestatie plaats gehad.

In de provincien doen zich voortdurend gevallen van plundering voor.

Te Verona heeft men personen in hechtenis genomen, die gedrukte revolutionnaire geschriften verspreidden.

FRANKFORT den 4 November.

De Bondsvergadering heeft gisteren besloten, het voorstel betrekkelijk de herziening der regeling van het krijgswezen van den Bond in handen te stellen van de militaire commissie.

Van wege Baden is een voorstel ingebragt tot vestiging van een blijvend Bondsgeregtshof.

LONDEN den 4 November.

Koffij flaauwer. — Thee lager. — Suiker zonder verandering. — Rijst vast. — Granen kalm, stemming zeer vast. — Metalen. IJzer 51.6. — Oliën. Lijn- 27½/, Raap- 35/, Palm- 47/9. — Talk in loco 59.3. — Boter. Friesche 106, Gron. 76, Zwolsche 110, Kamp. 112.

LIVERPOOL den 4 November.

Katoen zeer vast; tot iets hoogere prijzen zijn 9000 b. afgedaan.

ANTWERPEN den 4 November.

Koffij en Suiker vast. — Granen. Tarwe *f* 12¼ en Rogge *f* 7⅝.

PARIJS den 4 November.

Frankrijk 3 pc. 69.65; dito 4½ pc. —.—. Crediet Mob. 775. Spanje 1¾ pc. 31½; dito 3 pc. 42.

LONDEN den 4 November.

De 3 pc. Geconsolid. 96¼. Spanje 1¾ pc. 32¼; dito Buitenl. 3 pc. 44. Rusland 4½ pc. 98¾. Mexico 3 pc. 22⅜. Peru 4½ pc. 90¼; dito 3 pc. 69¾. Venezuela 4½ pc. 29; dito Uitgest. 14¾ a 15¼. Illinois Shares 61 a 62; dito Bonds 76 a 77.

WEENEN den 4 November.

Nationale Metalliek 5 pc. 76.80. Metalliek 5 pc. 71. Wissel Londen *f* 122.75.

FRANKFORT den 4 November.

Metalliek 5 pc. 54⅞; dito Nationale 5 pc. 59⅝. Spanje 1¾ pc. —; dito 3 pc. —.

ANTWERPEN den 4 November.

Spanje 1¾ pc. 31⅛; dito Binnenl. 3 pc. 41⅛. Metall. 5 pc. 56½; dito Nation. 5 pc. 60½.

BINNENLAND.

'sGRAVENHAGE den 4 November.

Z. K. H. de Prins van Oranje zal, naar men meldt, niet voor tegen nieuwjaar in deze residentie terug keeren.

— Het Provinciaal Geregtshof in Zuidholland heeft bij arrest van heden A. J. Heydelaar, oud 33 jaren, boekbinder te Rotterdam, schuldig verklaard aan valschheid in drie onderhandsche geschriften door het verzinnen van verbindtenissen en aan het des bewust gebruik maken van die valsche stukken tot het plegen van opligting, en te dier zake veroordeeld tot eene tuchthuisstraf van vijf jaren en zes geldboeten ieder van *f* 50. — Vervolgens is behandeld de zaak van P. Bakker, oud 57 jaren, laatst kolonist in de Ommerschans, beschuldigd van twee diefstallen bij nacht op de aanhoorigheid van een bewoond huis door middel van overklimming en eenvoudigen diefstal, en zulks na reeds te voren wegens misdaad te zijn veroordeeld geweest; zijnde hij reeds in december 1829 door het Hof van Assises in het zuiderkwartier van Holland wegens vijf diefstallen onder verzwarende omstandigheden, gecondemneerd tot geeseling, brandmerk en 12 jaren tuchthuisstraf.

— Heden heeft de burgerl. kamer van den Hoogen Raad eene gewigtige uitspraak gedaan. Het gold den bekenden strijd over de beteekenis der woorden „*pourvu qu'il en soit justifié*" in art. 68 § 3 n° 2 der wet op de registratie, of, bij schendingen van de partijen, alleen het bewijs van gemeenschap kan worden geëischt, dan wel of het ook aanwezig zijn der verdeelde goederen behoort te worden gestaafd! In de jaren 1848 en 1849 had de Hooge Raad in strijd met de conclusien van het O. M. deze vraag in eerstgemelden zin beslist. Het bestuur der registratie heeft gemeend deze regtsvraag, welke door het hof van cassatie in België in een anderen zin is beantwoord, op nieuw aan den Hoogen Raad te moeten onderwerpen. De procureur-generaal van Maanen heeft zijne conclusie uitgebragt ten voordeele der bewering van het bestuur der registratie, onder opmerking, dat geen der tegenwoordige leden van den Hoogen Raad tot de vroegere uitspraak had medegewerkt, en met eene uitvoerige ontwikkeling van de gronden, welke daartegen volgens hem moeten gelden. — De Hooge Raad heeft echter de voorziening van het bestuur bij zijn arrest verworpen.

— Een aantal pinken, voor welker bemanning men vrees koesterde, is behouden weder te Scheveningen binnengeloopen. De stuurman van een derzelve werd in den op dingsdag nacht op de kust gewoed hebbende storm over boord en een groot eind van de pink in zee geslingerd, eene volgende golf sloeg hem echter tot in de onmiddellijke nabijheid van het scheepje terug. Deze merkwaardige omstandigheid redde hem het leven, dewijl anders alle poging tot redding vruchteloos ware geweest.

ROTTERDAM den 4 November.

Omtrent den gepleegden diefstal gepaard met moord op 29 october jl. tusschen 4 en 5 ure des morgens, in de gemeente Reeuwijk, buurtschap Randenburg nabij Gouda, op de huisvrouw van den landbouwer Cornelis Vergeer, verneemt men nog het volgende: De gestolen voorwerpen zijn de volgende: *f* 30 aan muntspecien, 3 waagbriefjes, als: 2 afgegeven door Jan Koster van Groos, te Boskoop, en 1 afgegeven door C. van Vliet te Gouda, eenige belastingbrieven, 1 gouden speld of sibree, 6 dito ringen, 1 dubbele dito halsketting van twee snoeren met kruis, 2 dito oorklokken, 1 dito boot, 1 bruin koralen ketting met gouden dop, 1 zilveren tabaksdoos en nog eenige andere zilveren voorwerpen, 1 dito horloge met sleutel en ketting, de sleutel met haar, bevattende de letters A. v. G. overleden 30 junij 1847 aan den eenen en J. Okkerse aan den anderen kant, 1 dito met zilveren ketting, cachet en sleutel met haar, bevattende de letters J. O., 6 mesjes met zilveren hechten, 1 scheermes met zwart hecht.

Omtrent deze misdaad is door den officier van justitie te Rotterdam nader medegedeeld, dat de opgaven der couranten zeer voorbarig moeten genoemd worden, die vermelden, dat de dader reeds zoude zijn aangehouden. Het is waarheid dat zich een persoon te dier zake in hechtenis bevindt, maar de bewijzen zijner schuld zijn zeer twijfelachtig, terwijl door gemelde berigten de opsporing van den persoon en van de gestolen voorwerpen zoude verminderen, welke integendeel zoo streng mogelijk wordt aanbevolen.

Z. M. heeft aan J. R. Veder, wonende te Rotterdam, in hoedanigheid als directeur van de aldaar gevestigde Maatschappij voor Zee- en Brand-assurantie, overleggende het ontwerp eener acte van wijziging der statuten van gemelde naamlooze vennootschap, daartoe bewilliging verleend op den voet en onder de voorwaarden, bij het ten requeste overgelegd ontwerp der notarieel te verlijden acte van wijziging omschreven.

Bij Koninklijke besluiten is, met intrekking der Koninklijke besluiten van 29 maart en 13 september 1839, betreffende het gebruik van de haven den Emmeloord, op het eiland Schokland, de invordering van de krachtens die besluiten tot dusver voor het gebruik der haven geheven wordende regten, opgeheven, — is aan den heer mr. C. B. Nederburgh, lid van Gedep. Staten van Zuidholland en lid van den raad van bestuur van het pensioenfonds voor burgerlijke ambtenaren, op zijn verzoek, eervol ontslag verleend als lid van den raad van bestuur van het pensioenfonds voor burgerl. ambtenaren, en zulks onder bijzondere dankbetuiging voor de vele en goede diensten, door hem als zoodanig gedurende een aantal jaren belangeloos bewezen.

Z. M. heeft goedgevonden te ontbinden de commissie, aan welke een onderzoek werd opgedragen naar de vermoedelijke gevolgen der doorgraving van de landengte van Suez voor den handel en de reederijen van Nederland, en aan de leden dier commissie op de meest eervolle wijze ontslag te verleenen uit die betrekking, met dankbetuiging voor de uitmuntende wijze, waarop zij zich van de hun opgedragen taak hebben gekweten.

De Minister van Justitie heeft eene aanschrijving aan de Rijksveldwachters gerigt, om hun bekend te maken met de artikelen van de wet van 20 augustus 1859 (Staatsblad n.° 93), houdende bepalingen op de loodsdienst voor zeeschepen, waarbij straffen tegen overtreding zijn vastgesteld.

Aan de chefs der korpsen infanterie is bevel gegeven om ook de onderofficieren en verdere manschappen van hunne onderscheidene regementen, behoorende tot de linie-kompagnien, successivelijk, even als de tirailleur-kompagnien met het getrokken geweer n.° 1 te wapenen.

Het geheele personeel voor de te Harderwijk op te rigten militaire bakkerij is thans door den Minister van Oorlog benoemd. Met 1 januarij 1860 zal het in werking treden.

Beroepen tot predikant bij de Hervormde gemeente te Oud-Loosdrecht (cl. Amersfoort) de kandidaat J. Eigeman.

Door den kerkeraad der Hervormde gemeente te Franeker is den 1 dezer uit het bevorens vermelde zestal geformeerd het volgend drietal van predikanten: dd. J. M. Bakhoven, te Bunnik; R. Koopmans van Boekeren, te Eelde, en J. Posthumus Meijes, te Doesborgh. Daaruit is de laatstgenoemde beroepen.

— Heden is, na verdediging van theses jurid. inaug. aan de Leydsche Hoogeschool tot doctor in de regten bevorderd de heer S. P. J. Kros, van Spaarnwoude. Vervolgens tot doctor in de geneeskunde de heer W. Koster, van Boskoop, na openlijke verdediging van een akademisch proefschrift, bevattende drie door den schrijver waargenomen ziektegevallen.

— Gisteren avond ontstond brand te Leyden in de wattenfabriek van de heeren Ably & Oudendorp, op de Hooigracht, uitkomende op den Middelweg. Het geheele gebouw is uitgebrand, en aan een belendend huis op den Middelweg slechts geringe schade toegebragt.

— Gedurende de maand october zijn langs den Hollandschen spoorweg vervoerd 92,460 reizigers. De opbrengsten waren voor reizigers *f* 74,290.11, voor goederen *f* 16,692.29½, totaal *f* 90,982.40½. Sedert primo januarij heeft het aantal reizigers 1,046,757 en de opbrengst voor reizigers en goederen te zamen *f* 1,003,603.76½ bedragen.

— Door het geweldige stormweder is in den avond van den 1 dezer aan het Nieuwe Diep Zr. Ms. fregat Wassenaar van een van deszelfs ankerkettingen los gestormd en toen op Zr. Ms. korvet Juno geloopen, waardoor deszelfs voormaststeng en ander tuig verbroken is en het anker van eerstgenoemd schip door de verschansing van de Juno is gedrongen. Laatstgenoemd schip zal nu vooreerst nog niet kunnen vertrekken. (*A. C.*)

— De laatste te 's Hertogenbosch gehouden markt is vrij woelig geweest. Zekere van D...., die bij zijn huis kwaadwillige dronken personen wilde beletten daaraan schade toe te brengen, werd door twee messteken, een in de dij en een ander in den arm gewond. Het gelukte de politie den gevlugten dader, met name Dingeman R......, al spoedig op te sporen, en hem na veel moeite in handen te krijgen en naar het huis van arrest over te brengen. Een andere dronkaard, bezig in eene herberg ongeregeldheden te bedrijven, werd mede in verzekering genomen; terwijl een derde naar huis is gegaan, waarin men hem des morgens dood op zijn bed vond.

— Ll. dingsdag morgen had te Nijmegen een droevig ongeluk plaats. Een leijendekker, bezig aan het dak van een huis aan de Mugtenstraat, òf duizelig geworden òf door den fellen wind, viel van de aanmerkelijke hoogte op eene binnenplaats levenloos neder. De brave oppassende man laat eene vrouw met vier kinderen achter.

— Onlangs werd melding gemaakt dat den 17 october jl. in het bosch van Heythuyzen in het Limburgsche, een 15jarig meisje het slagtoffer is geweest van verregaande mishandelingen, en wel, naar hare opgaven, van de zijde eens persoons, met een jagtgeweer gewapend. Op deze en andere aanwijzing was werkelijk een persoon, die den bedoelden dag in de omstreken jagende was gezien, gevankelijk naar Roermond overgebragt. Thans meldt de Courier de la Meuse dat weinige dagen daarna zekere J. M. zich in den estaminet van H. K. te Nederweert bevond en zich liet ontvallen: „dat het toch ongelukkig was, dat een onschuldige gevangen zat en dat hij den dader wel in een uur zou weten te leveren." De estaminethouder gaf van die omstandigheid aan de overheid kennis, die terstond werk van die nieuwe aanwijzing maakte, en een onderzoek in het werk stelde, met dat gevolg dat de ware dader gevat en door het meisje herkend werd, zoowel naar zijn uiterlijk als naar zijn tongval. Hij is terstond naar de gevangenis te Roermond overgebragt, alwaar hij den onschuldigen J. S. heeft vervangen, die reeds te zijnent is wedergekeerd.

— Het bestuur der Twentsche Vereeniging ter bevordering van nijverheid en handel heeft aan Z. M. den Koning een adres ingediend, waarin verzocht wordt dat Z. M. de oprigting bevele van eene industrie- en handelsschool in Twenthe, geschikt tot opleiding van jongelieden, die zich aan het fabriekwezen en den handel wijden. Behalve de noodzakelijkheid van zulk eene inrigting, te plaatsen in eene fabriekstreek, betoogen de adressanten dat de

kosten dier inrigting behooren gedragen te worden door den Staat, even als deze ze draagt voor de vorming van den geleerden stand, officieren voor land- en zeemagt, waterbouwkundigen, enz.

— Ll. maandag ontstond brand in de fabriek van vernissen enz. van de heeren J. Benoist en J. Mooi, gelegen aan den straatweg van Heerenveen naar de Overijsselsche grenzen. De brand werd veroorzaakt door het vallen van olie in het vuur. Een gedeelte der fabriek is afgebrand.

— Naar men verneemt is de leening voor de gemeente Groningen, groot ƒ 100,000, ad 4 pct., thans volgeteekend.

Onder dagteekening van den 7 september jl. hebben wij de navolgende opgaven ontvangen van de bewegingen der schepen, uitmakende het Ned. eskader in Oost-Indië: Zr. Ms. fregat Palembang, kapit. t/z W. H. Dittlof Tjassens, dienstd. wachtsch. te Batavia; stoomschip Batavia, kapit. t/z J. C. du Cloux, dienstdoend wachtsch. te Soerabaija; korv. Prins Maurits der Nederlanden, kapit.-luit. t/z C. P. de Brauw, in station ter westk. van Sumatra, te Padang; korv. Pallas, kapit.-luit. t/z H. F. Valentini, gestation. in de wateren der Molukkos, is den 24 julij jl. van den kruistogt naar de oostk. van Celebes te Amboina teruggekeerd; brik de Haai, kapit.-luit. t/z J. van der Meersch, gestation. in de wateren van Riouw, is, na een togt naar de nieuwe vesting te Siak gedaan te hebben, den 20 aug. jl. te Riouw teruggekeerd; brik de Cachelot, kapit.-luit. t/z J. H. Beelaerts, gestation. in de wateren der Molukken, is den 26 julij van den kruistogt naar de Z. O. en Z. W. eilanden te Ambon teruggekeerd; opnemings-vaartuig Pylades, luit. t/z 1ste kl. J. Vos, te Batavia; schoonerbr. Rembang, luit. t/z 1ste kl. A. L. Palm, behoort tot de zeemagt bij de expeditie tegen Boni, heeft een togt gedaan naar Saleijer en Bima, ten einde te onderzoeken of Bonische handelsvaartuigen op die plaatsen aanwezig waren, en is den 24 aug. jl. te Macassar teruggekeerd; schoonerbrik Sylph, luit. t/z 1ste kl. R. A. Houck, in reparatie te Onrust; schoonerbrik Lansier, luit. t/z 1ste kl. J. J. B. de Jonge Oudraat, behoort tot de zeemagt bij de expeditie tegen Boni en is bestemd tot het bekruisen van de golf van Paré Paré; schoonerbr. Padang, luit. t/z. 1ste kl. A. W. Keuchenius, gestation. ter oostk. van Sumatra, is op dat station afgelost door het stoomschip Samarang, en zou den 4 sept. jl. naar Batavia opkomen; schoonerbrik Macassar, luit. t/z 1ste kl. P. W. Stort, gestation. ter westk. van Sumatra, doet eene reis naar Sibogha en Sitolie op Nias: roeikanonneerb. n.º 14, luit. t/z 2de kl. J. K. L. Gey van Pittius, dienstdoend wachtschip te Samarang; schroefkorv. Medusa, kapit.-luit. t/z J. J. Westerouen van Meeteren, en Prinses Amelia, kapit.-luit. t/z P. A. Matthijsen, behooren tot de zeemagt van de expeditie tegen Boni en zijn bestemd tot bewaking van den ingang van de golf van Boni; schroefstoomsch. Groningen, kapit. t/z M. F. Courier dit Dubekart, behoort tot de zeemagt van de expeditie tegen Boni, heeft een schip met levensmiddelen en verdere benoodigdheden van Macassar naar de golf van Boni gesleept, is daarna naar Soerabaija vertrokken en den 7 sept. aldaar aangekomen; schroefsch. Montrado, luit. t/z 1ste kl. R. L. de Haas, bij de exped. te Banjermasing; schroefsch. Bali luit. t/z 1ste kl. jhr. J. H. van Capellen, 12 aug. jl. van Japan te Batavia aangek. en in reparatie te Onrust opgenomen; schroefstoomschip Soembing, kap.-luit. t/z A. J. Kroef, in reparatie te Soerabaija; stoomsch. Gedeh, kapit. t/z B. H. Staring, behoort bij de expeditie tegen Boni, ligt te Macassar; stoomschip Ardjoeno, kapit.-luit. t/z J. A. K. van Hasselt, is den 31 julij jl. van Batavia naar de expeditie tegen Banjermasing teruggekeerd; stoomsch. Merapi, kapit.-luit. t/z A. F. Siedenburgh, van Soerabaija naar Samarang vertrokken en bestemd om den Gouverneur-Generaal van daar naar Batavia over te brengen; stoomschip Etna, kapit.-luit. t/z C. L. J. d'Hamecourt, den 4 aug. jl. uit de golf van Boni vertrokken, ten einde het stoomsch. Suriname in het station te Ternate te vervangen; stoomschip Phoenix, luit. t/z 1ste kl. W. B. F. Escher, is in reparatie te Soerabaija; stoomschip Suriname, luit. t/z 2de kl. J. E. Cornelissen (tijdelijk komm.), heeft in de maand julij met den resident van Ternate eenen togt naar Batjian en Makian gedaan, en is, na door het stoomschip Etna in het station te Ternate vervangen te zijn, den 6 sept. jongstl. te Soerabaija aangekomen; stoomschip Samarang, luit. t/z 1ste kl. W. O. A. van Bennekom, den 22 aug. jl. van Batavia naar het station ter oostk. van Sumatra vertrokken en den 24sten te Muntok aangekomen; stoomsch. Celebes, luit. t/z 1ste kl. J. A. van de Velde, is bij de exped. te Banjermasing, heeft met goed gevolg eene militaire operatie tegen eene vijandelijke versterking in de rivier boven Poeloe Petak volbragt en is thans gestation. in de Marabahan; stoomschip Madura, luit. t/z 1ste kl. H. P. Klerck, maakt deel uit van de zeemagt tegen Boni, doet dienst voor de gemeenschap tusschen Badjoa en Macassar; stoomschip Onrust, luit. t/z 1ste kl. J. C. H. van de Velde, den 23 aug. jl. van Soerabaija naar de expeditie te Banjermasing vertrokken; stoomschip Admiraal van Kinsbergen, luit. t/z 1ste kl. W. K. van Gennep, behoort bij de expeditie tegen Boni, heeft eene zending van Macassar naar Soerabaija volbragt en is den 1 sept. naar Macassar teruggekeerd, en transportschip Merwede, luit. t/z 1ste kl. J. K. van de Kruysse Pilaar, is den den 20 aug. jl. van Batavia naar Soerabaija vertrokken en den 2 sept. jl. aldaar aangekomen. (*St. Ct.*)

— Wij hebben brieven van Curaçao van den 5 october en couranten van 24 september, waaruit wij het volgende ontleenen:

De burger oorlog, die in Venezuela voortduurt, geeft onze maritime magt veel drukte om af en aan te varen, ten einde de Nederl. onderdanen bescherming te verleenen. Zr. Ms. schoener, komm. van Moorsel, is den 14 sept. te Porto Cabello aangekomen. Den 12 sept. is Zr. Ms. brik de Zeehond, komm. Gregory naar Coro vertrokken.

Den 12 dezer is de Nederl. schoener Franklin, kapt. C. O. Rojer, van Puerto Cabello aangekomen. De Nederl. brik Adelicia lag nog in de haven van Puerto Cabello buiten gemeenschap met den wal. De kapitein van de Franklin heeft protest aangeteekend tegen de wederregtelijke aanhouding van zijn vaartuig en de ruwe behandeling, welke bij en zijn volk ondervonden hebben.

Den 23 september is van Puerto Cabello de tijding ontvangen, dat de stad Victoria en Villa de Cura door de troepen van het Gouvernement, onder kommandant Rubin veroverd zijn geworden en dat generaal Agiado in het gevecht gesneuveld is.

Naar men verneemt, zijn de Federalisten, die tegen Barcelona opgetrokken waren, door deze troepen met groot verlies teruggeslagen geworden. (*U. C.*)

Burgerlijke Stand.

ROTTERDAM den 4 November.

OVERLEDEN: H. Matveld, wedn. van S. M. Balmer, 70 j. — J. C. Kerst, vrouw van J. van Polaanen, 44 j. — A. van Tooren, d., 1 m. — H. J. Smit, z., 1 j. — H. W. Schade, wed. P. Maas, 76 j. — E. van der Eyk, wed. J. Spierdijk, 83 j. — W. Trompert, d., 1 j. — E. van Bel, d., 2 j. — F. Allaries, z., 4 m. — J. Schuyf, jm., 43 j. — A. M. Kastrop, d., 1 j. — C. J. Vonck, z., 2 j. — J. T. van den Berg, z., 2 j. — J. C. van Vugt, d., 1 j.

BEVALLEN: L. Poortman, geb. Janse, z. — H. J. Olmer, geb. van Lith, d. — K. Buys, geb. Dullaart, d. — P. J. Goppel, geb. van Evelinge, z. — H. J. M. Bruins, geb. van Grevenbroek, d. — E. de Waal, geb. van Daalen, d. — P. van Renswoude, geb. van Zijl, d. — A. Sips, geb. Ligt, z. — F. Remeeus, geb. van der Pijpen, d. — J. Noordman, geb. Rietmeijer, d. — E. J. E. Schoonenberg, geb. Maas, z.

Cargalijsten.

Amsterdam.

BATAVIA, Holland, Auffmorth. — 3580 b. Koffij, 1676 kr. Suiker en 290 sch. Tin, N. H. M.

COLOMBO, Wellington, Mahy. — 920 v. Koffij, 2867 kl. en 68 pakk. Coir Garn en 72 roll. gevl. dito, N. H. M.

GALATZ, Mechens, Haslett. — 1135 chilos Rogge, Order.

LONDEN, Aurora (st.) — 9 punch. Rum, W. Focking; 30 k. Thee, O. Roelofs en Zn.; 16 k. dito, P. J. Bastiaans; 23 coll. Droogerijen, van Enst en Dijk; 29 k. Koper, Surie en Lingeman; 1200 z. Lijnzaad, 800 k. Rozijn, 72 k. Suiker, 6 f. Wijn, 16 coll. Droogerijen, 2 f. Rum en diverse Koopm., Order.

Beurstijdingen.

ROTTERDAM den 4 November.

			l. k.	h. k.	gebl. k.
Nederl....	Werk. Schuld 2½ pCt.		63 11/16		
〃	dito dito 4	〃	97 3/16	97¼	97 3/16
〃	Handel-Maats. 4½	〃	126¼	cont.	
Spanje,..	Obl. 3 pCt. nu 1¾	〃	31½		
〃	Certif. Coupons	〃	4 9/32		
Portugal,	Oblig. 1853...3	〃	43¼		
〃	Obl. 1856 7/9. 3	〃	42	42 1/16	42 1/16
Rusland,	Obl. Lond... 3	〃	64 5/16		
〃	bij Stiegl. 1854 5	〃	90 3/16	90¼	
〃	dito dito 1855 5	〃	99 13/16		
Pruissen,	Obl..........5	〃	101½		
Oostenr.,	Obl. in Metal. 2½	〃	28 7/16	28⅝	28 7/16
〃	dito dito 5	〃	53⅜	53 11/16	53⅜
〃	dito N. te Ams. 5	〃	73⅛		
〃	dito Nat. Met. 5	〃	57 7/16	57¾	57 7/16
Venez.,..	Oblig. 1½	〃	27	27 1/16	27 1/16
Grenada,	Uitgestelde.....	〃	5 1/32		

Van binnenlandsche fondsen waren heden Integralen iets lager, en 4 pcts. daarentegen tot vaste prijzen gevraagd. Vreemde effecten over het algemeen minder gunstig gestemd, hoofdzakelijk Oostenrijksche fondsen, welke tot verminderde prijzen verkrijgbaar waren.

Het Commité der Effectenhandelaren,
H. A. MARCELIS, Secretaris.

Laatste prijzen ten 3 ure: Oostenrijk, Metalliek 2½ pc., 28⅜, 28 7/16, 28 7/16; dito Oude 5 pc., 53¼, 53⅜, 53⅜; dito Nationale, 5 pc., 57¼, 57 5/16. Venez. 1½ pc. 14¼.

AMSTERDAM den 4 November.

			l. k.	h. k.	gebl. k.
Nederl.,..	Werk. Schuld 2½ pCt.		63 ¾	63 15/16	63⅞
〃	dito dito 3	〃	76¼	76½	76½
〃	dito dito 4	〃	97⅛	97⅜	97⅜
〃	Amort-Synd...3½	〃	94⅝		
〃	Handel-Maats. 4½	〃	126½		
〃	O. I. Leening 4	〃	96¾		
〃	Leen. Holl. Sp.	〃			
〃	Rijn-Spoorw...4½	〃			
〃	Maats. v. Weld. 4	〃			
België,...	Cert. *Rothsch.* 2½	〃	51¾	51⅞	
Frankrijk,	Certificaten....3	〃			
Spanje,..	Buitenlands. ..1¾	〃	31⅜	31½	31⅜
〃	dito 3	〃	43½		
〃	Binn. a ƒ 6000 3	〃	40¾	40⅞	40 13/16
〃	Amort. Schuld.........		10⅛		
〃	Bew. v. Coup..........				
Portugal,	Oblig. ....3 pCt.		43¼	43 5/16	
〃	dito 1856/57..3	〃	41⅞	41 15/16	
〃	dito Uitgest...				
Rusland,	Obl. *Hope en C.* 5	〃	103⅞		
〃	dito 1828/29..5	〃	101¾		
〃	Cert. 1831/33..5	〃	85 7/16	85½	
〃	dito 1840......4	〃	80 13/16		
〃	dito *Stieglitz*..4	〃	80 11/16		
〃	dito d.º Nieuwe 5	〃	89 15/16	90 3/16	89 15/16
〃	dito d.º 1855 N. 5	〃	99⅝	99¾	
〃	dito te Londen 5	〃			
〃	dito v. Assign. 6	〃	61¾		
〃	Inschr. dito ...6	〃	61		
Polen,....	Aand. 1835..........ƒ		157½		
〃	Obligatien......4 pCt.		77¾		
Pruissen,	Oblig........... 4½	〃	101⅜		
〃	Aand....... 3½	〃	202		
Oostenr.,	Obl. *Goll en C.* 5	〃	62		
〃	dito dito 4	〃			
〃	dito Met. Oude 5	〃	53 3/16	53 9/16	53½
〃	dito N. te Ams. 5	〃	72 13/16	73	73
〃	dito Nat. Met. 5	〃	57⅛	57 7/16	57 5/16
〃	dito Metall.....2½	〃	28 7/16	28 9/16	28 9/16
〃	Wen. Ad. ƒl 250 4	〃	262	263	
Brazilië,	1824, £ 100, 5	〃	99½		
Equador,	£ 100...........1	〃	14 9/16	14 15/16	
Venez.....	Obligatien......3	〃	26¾	27⅛	26¾
〃	Uitgestelde 1½	〃	14	14 1/16	
Grenada,	Obligatien......3¾	〃	15	15 1/16	
〃	Uitgestelde		4 15/16	5	
Mexico,..	Obligatien......3	〃	20½	20⅝	20 9/16
Illinois,	7	〃	79 15/16	80¼	80

Rusland, Spoorw. Actien, volgef., 5 pc., 219½, 220¼. Brazilië, 1852, 4½ pc., 91½. Philad. bij Hope & Co., La. B, ƒ 100. Louisiana, 5 pc., 101⅜. Griekenland, 5 pc., 3 3/16. Nieuwe Russen 64⅛.

Beleening 3 pc., Prolongatie 3½ pc., Disconto 3 pc.

Hollandsche fondsen waren, bij eenigen handel, gunstig gestemd. In vreemde was de markt over het algemeen iets minder vast. De handel vertoonde geene bijzondere levendigheid.

Laatste prijzen ten 5 ure: Holland, 2½ pc., 63⅞. Spanje, 1¾ pc., 31⅜ a 7/16; dito Binnenl. 3 pc., 40 13/16. Oostenrijk, Metall., 5 pc., 53⅜ a 7/16; idem Nat., 5 pc., 57 5/16 a ⅜.

LONDEN den 3 November.

3 pc. Cons. cont.	96⅛	a	96¼	3 pc. Peru....	69	a	71
id. id. op tijd	96⅛	-	96¼	4½ pc. id. Urih.	82	-	84
5 pc. Oostenrijk	78	-	80	id. te New-Y.	82	-	83
4½ pc. België..	98	-	100	3 pc. Portugal.	45½	-	46½
5 pc. Braz. 1824	100	-	102	5 pc. Rusland.	109	-	111
id. 1829/39 ...	—	-	—	4½ pc. idem	98	-	100
id. 4½ pc. 1852	95	-	96	3 pc. Spanje...	44	-	45
idem 1858....	95	-	96	1¾ pc. idem...	32¼	-	32¾
6 pc. Buen.-Ayr	78	-	80	idem Amort. ..	10½	-	11½
6 pc. Chili....	102	-	104	id. Cert. Coup.	4	-	4½
3 pc. idem....	72	-	76	5 pc. Sardinië.	86	-	87
5 pc. Denemark	98	-	102	6 pc. Turkije..	78½	-	79
3 pc. idem ...	85	-	87	idem Nieuwe..	67	-	68
2½ pc. Holland.	65½	-	66½	4 pc. idem.,..	103	-	103½
4 pc. idem....	99	-	100	3 pc. Venezuela	27	-	28
Ecuador	15½	-	16½	idem Uitgest..	14	-	15
id. Land-warr.	3½	-	4½	Wissel Amst. krt.	11.13	a	14½.
3½ pc. Grenada.	17	-	18	idem 3 m.	11.15½	-	16.
id. Uitgestelde	5	-	5½	id. Rott. 3 m...	11.15½	-	16.
3 pc. Mexico.	22¼	-	22¾	id. Parijs kort....	25. 7½	-	15.
4½ pc. Peru...	90½	-	91½	idem 3 m.....	25.30	-	35.

Binnenlandsche fondsen nagenoeg onveranderd. Van buitenl. verdient de verbetering der Mexikaansche vooral vermelding; overige prijshoudend.

PARIJS den 3 November.

Frankrijk 3 pc. a cont. 69.60, 69.65; dito op ult. 69.90, 69.65, 69.95; dito 4½ pc. a cont. 95, 99.10; dito op ult. 95.25. Fransche Bank 2840, 2835. Crediet Mob. 780, 778.75. Rusland 4½ pc. —; dito Spoorw. 498.75 a 500. Napels 5 pc. —. Spanje 1¾ pc. —; dito buitenl. 3 pc. oude — en nieuwe 43½; dito Passive 10½. Oostenrijk 5 pc. 82.

De beurs verkeerde in eene flaauwe stemming. De 3 pc. Fransche fondsen sloten a cont. 15 en op ultimo 5 c. lager dan gisteren.

Officiële Wisselkoersen.

ROTTERDAM 4 Nov.

2 maanden.		Kort.
Londen...	11.60	11.65
d.º 3/m,	11.57½	—
Parijs ..	55½	55⅝
d.º 3/m.	55 5/16	—
Bordeaux.	55 3/16	55⅝
Genua...	45¼	—
Livorno..	38½	-
Napels ..	78⅛	—
Petersb. .	165	—
Hamburg.	35⅛	35 3/16
d.º 3/m. .	35 1/16	—
Antwerp .	—	1½ v
6 weken.		**Kort.**
Frankfort	99¾	—
Augsburg	99	—
Weenen..	93¼	—
Triest. . .	92⅞	—

Disconto 3 en 3½ pc.

AMSTERDAM 4 Nov.

2 maanden			z'gt	
Londen. .	11.62½	p	11.67½	p
Parijs. . .	55 7/16	g	55 13/16	p
Bordeaux.	55	g	—	g
d.º ½ m.	55⅜	g	—	g
Genua . .	45⅛	g	—	g
Livorno. .	38⅛	g	—	g
Napels . .	78⅛	g	—	g
Hamburg.	35⅛	g	35¼	g
3 maanden.			**Zigt.**	
Madrid . .	241	g	—	g
Cadix. . .	243	g	—	g
Sevilië . .	240	g	—	g
Bilbao . .	240	g	—	g
Lissabon .	40⅜	g	—	g
Porto. . .	40¼	g	—	g
Petersb. .	165	g	—	g
6 weken.			**Zigt**	
Weenen ..	92	g	—	g
Augsburg	99	g	—	g
Frankfort.	99¾	g	—	g

Rotterdam ⅛.

Handelsberigten.

ROTTERDAM den 4 November.

TABAK. Heden werden afgedaan 40, 35, 25 en 20 v. Maryland per Arnold Böninger, 18 v. dito oude aanvoeren en werd de verkoop bekend van 24 v. dito per Reliance.

SCHIEDAM den 4 November.

GRANEN. Verkocht: Rogge, 145 ℔ Pernau ƒ 200 3/m.; 146 ℔ Coursche ƒ 188 6 w. Gerst, 128 ℔ Libau ƒ 191 3/m.

MOUTWIJN per Ned. Vat zonder fust	ƒ 13.50.
JENEVER, 〃 〃 〃 〃 〃	- 19.—.
Amst. proef, 〃 〃 〃 〃 〃	- 20.25.

alles zonder de belasting.

SPOELING, per Ketel .... - 1.—.

AMSTERDAM den 4 November.

SUIKER. Heden zijn afgedaan 275 kr. Java n.º 16½ vochtig stoom tot ƒ 36, en 220 kr. dito n.º 7 tot ƒ 28¼, beide partijtjes opgeslagen ex Broedertrouw.

POKHOUT. De aanbieding bij inschrijving der partij tegen 11 November is uitgesteld tot 16 dezer.

WIJN. De gisteren gehouden veilingen zijn afgeloopen als volgt: ca. 9/1, 10/2 en 19/4 p. exquise dry Madeira gedeeltelijk verkocht tot ƒ 505 a ƒ 1100; van ca. 56 st. Narbonne zijn 12 st. opgeh. tot £ 51½ a £ 52, de overige niet geveild; van de ca. 38 st. Roussellon zijn 12 st. opgeh. tot £ 62 en de overige niet geveild; 5 oksh. Moer van Narbonne en Roussellon verkocht tot £ 31; 21/2 st. St. George, gewas 1856, verk. tot £ 36½ a £ 40½; 33 boot. Valencia, gewas 1856, verk. tot £ 33 a £ 38; 10/2 st. St. Drezery, merk FB, gewas 1852, verk. tot £ 45 a £ 52; 14/2 st. dito, merk SD, gewas 1852, verk. tot £ 43½ a £ 51½; 48/1, 5/2, 4/4 boot. Benicarlo, gewas 1856, verk. tot £ 35 a £ 36; 50 f. Mauves, merk S, le crü, gewas 1858, verk. tot £ 35 a £ 36; 46 f. dito, merk B, verk. tot £ 40 a £ 42½; 17/1 p. Teneriffe, merk Foronda, verk. tot ƒ 195 a ƒ 127.

VETWAREN. Traan. Zuidzee- ƒ 38½; Robben- ƒ 36; Astrakan ƒ 31; Oost-Indische ƒ 31; Bruine Lever- ƒ 42; a ƒ 43, bl. ƒ 52 a ƒ 56; Rondvisch per 50 Ned. ℔ ƒ 14; Ansjovis 1859r ƒ 7¾, 1858r ƒ 8½.

GRANEN enz. Tarwe in een doen: 129 ℔ Jar. Fries. ƒ 265; 127 ℔ Jar. bonte Poolsche ƒ 295. Rogge prijshoudend: 118 ℔ Petersb. ƒ 175 bij partij; 118 ℔ dito ƒ 177; 123 ℔ Pruiss. ƒ 198. Gerst en Haver zonder handel. Boekweit onveranderd: 117 ℔ Fries. Zand ƒ 194 zeilende.

ZADEN enz. Koolzaad £ 1 lager; op 9 v. Olie te leveren in Nov. £ 57½. Lijnzaad prijshoudend: 117 ℔ Koningsberger ƒ 285; 115 ℔ Dantzig Deder ƒ 270. Raapolie: op 6/w. ƒ 35½; vlieg. ƒ 34¼; 1 Dec. ƒ 34¼; 1 Mei ƒ 36 a ƒ 35¾. Lijnolie: op 6/w. ƒ 31¼; Vlieg. ƒ 30; 1 Dec. ƒ 29½ a ƒ 29¼; 1 Maart, April en Mei ƒ 30¼ a ƒ 30. Hennepolie op 6/w. ƒ 37½. Raapkoeken per 1040 st. ƒ 56 a ƒ 60. Lijnkoeken per 104 st. ƒ 9 a ƒ 11.

Scheepstijdingen.

Brouwersh. *Aang.*
4 nov. *Seaflower*, Bensley, Newcastle
Vertrokken.
Rosina, Lachlan, Hellev.
Sardinian, Chalmers, Antwerpen
(Z. O. — Z.)

Hellevoet. *Aang.*
4 nov. *Johanna*, Nordenholt, Newcastle (als bijl. n. Rio-Janeiro)
Rosina, Lachlan, Brouwershaven
Vertrokken.
Bordeaux (s), Bordeaux
William Parker, Skeet, Newcastle
Julia, Fudge, dito
Lisette, Zimmermann, d.º
Exhibition, Davis, Grimsby
Ceres, Egeness, Dramm.
Alexander, Bockhoff, Oostzee
Dorothea Schmahl, Casse, dito
Anna, Jansen, Hull
Zeehond, Visser, Sunderl.
Hermanus, Hesse, Bergen
Zeilklaar.
Julia, v. d. Kolff, Valparaiso
(O. ten Z.—Z. O.)

Brielle *Aangek.*
4 nov. *Seagull* (st.), Hull
Enchantress (st.), dito
Fijenoord (st.), Londen
Cologne (st.), dito
Vertrokken.
Else, Nissen, Newcastle
Ann, Cromwell, dito
Hermanus Hesseluar, Mellema, dito
Hebe, Jallys, dito
Margaretha Hermanna, Wilmink, Newcastle
Rosa, Besford, dito
Dorothea, Jacobsen, dito
Arthur Osthoff, Schnieders, dito
Mars, Turnbull, dito
Mary Ann, Went, dito
Leveret, Gale, dito
Helena, Wachter, dito
Scipio, Lovell, dito
Matchless, Tinkler, Seaham
Favorite, Burgell, Plymouth
Dorothea, Brinck, Oostzee
Paul Martin, Schultz, avontuur
Urda, Toynsen, Egersund
(Z. — Z. Z. O.)

Maassluis (Z.O.) *Vertr.*
4 nov. *Phoenix*, Jackson, Irvine

Amsterdam *Vertr.*
3 nov. *Hendrika*, Engelsman, Quimper
4 *Arendina Catharina*, Leeuwes, Triëst
Annechiena Gesina, Smit, Corfu

Texel *Aangek.*
2 nov. *Christina*, Beckering, Newcastle
Reliance, Reed, Sunderl.
3 *Lion* (st.), Londen
North Briton, Brown, Sunderland
Ciadon, Brown, dito
Graaf v. Rechteren (st.), Hull
Min. Thorbecke (st.), dito
Alert (st.), dito
4 *Smyrna* (st.), Londen
Charles J. Mare (st.), Dantzig
Vertrokken.
2 *Twenthe* (st.), Hull
3 *Diana* (st.), Londen
Burg. Huidekoper (st.), Hull

Vlie *Vertrokken.*
31 oct. *Stoomvaart* (st.), Hamburg

Zoltkamp *Aangek.*
1 nov. *Jonge Herman*, Boiten, Newcastle

Vlissingen *Aangek.*
2 nov. *Emma*, Wegener, Havanna
Tally-ho, Young, Berdianski
St. Willebrordus, Boekhout, Terranova
Vertrokken.
Quinten Metsijs, v. Coppenolle, Havanna
Jolo, Arrupe, dito
Adelina, Ulrichsen, Triëst

—o—

Callao *Vertr.*
11 sept. *Betsy*, Stoorvogel, Kanaal

Havanna *In lading*
8 oct. *Fortuna*, Warnaar, Rotterdam
Zuiderzee, de Jong, Amsterdam
Anna Maria Wilhelmina, Fischer, Falmouth

Triest *Aangek.*
30 oct. *Orion*, Braamhorst, Aux Cayes

Livorno *Aangek.*
28 oct. *Ida*, de Boer, Amst.

Cadix *Aangek.*
25 oct. *Hortense*, Dievoort, Antwerpen
26 *Zeeploeg*, Braamhorst, Newcastle

Vigos *Aang.*
26 oct. *Theunis & Willem*, v.d. Wal, Newcastle
(27 zeilkl. n. Oporto)

Bordeaux *Aangek.*
28 oct. *Ondine* (st.), Amst.

Liverpool *Vertr.*
1 nov. *Oncko & Johan*, v. Groenenberg, Rio-Grande
Kroonprinses Louise (s), Piejeers, Amsterdam
Uitgeklaard.
2 *Lizzy*, Hakansson, Batavia
In lading.
Annechina Harmina, Stutvoet, Harlingen

Cardiff *Aangek.*
2 nov. *Donati*, Linthorst, Cork

Falmouth *Vertr.*
2 nov. *Maasnymph*, Kuipers, Bristol

Cowes *Vertr.*
2 nov. *Melbourne*, Jessen, (v. Bat.) Hamburg

Londen *Uitgekl.*
2 nov. *Juffer Garrelts*, Redeker, ...
3 *Berendina*, Bossinga, Antwerpen
Froukina Hillechina, Forma, Amst.

Gravesend *Aang.*
2 nov. *Johanna Brons*, Bouman, Darien
Fawn, Ditcham, Rott.

Ipswich *Vertr.*
2 nov. *Queen Adelaide*, Croxson, Amst.

Yarmouth *Aangek.*
2 nov. *Zenobia*, Carter, Medemblik

Lynn *Aangek.*
2 nov. *Elisabeth*, Mooi, Marseille

Grimsby *Vertr.*
2 nov. *Alida Margaretha*, Klein, Hamburg

Hartlepool *Aang.*
2 nov. *Elina & Anna*, Jensen, Schiedam

Sunderland *Aang.*
2 nov. *Anna Margaretha*, Wekenborg, Harwich
Triangle, Rotterdam
Hawk, Pringle, dito
Bankside, Dixon, dito
Gipsy, Paddon, Amsterd.
Ann Proud, Forcer, dito

Shields *Aangek.*
2 nov. *Jantje Goosens*, Leisler, Londen
Unie, Posta, Amsterdam
Apollo, Noack, Schiedam

Newcastle *Uitgekl.*
2 nov. *Cygnet*, Boyce, Schiedam
Gloucester, Morrison, Rotterdam

Clyde *Aangek.*
3 nov. *Elisabeth Ross*, Suriname

Antwerpen *Vertr.*
3 nov. *Sirene*, v. Gelderen, Rotterdam

Cuxhaven *Aangek.*
2 nov. *Agatha Geertruida*, Potjewijd, Oporto
Uit zee terug.
3 *Eendragt*, Folders, n. Amst. bestemd
Feika Jantina, Mulder, n. Antwerp. bestemd

Dantzig *Aangek.*
1 nov. *Zeelust*, Holvast, Lossiemouth

Pillau *Aangek.*
31 oct. *Catharina*, Rozema, Londen

Bergen *Aangek.*
22 oct. *Drie Gezusters*, Bart, Grimsby
Vertrokken.
21 *Eendragt*, Douwes, Holland
Familien, Svensson, dito

Kopenhagen *Aangek.*
31 oct. *Jonge Marie* (st.), Stettin n. Amst.

—o—

Middelburg 2 nov. Volgens brief van kapit. S. Ouwehand, voerende het barkschip *Regina Maris*, was hij 23 aug. ll. van Batavia te Soerabaija aangekomen; schip en equipage in de beste orde. — Volgens brief van kapit. K. Hoek, voerende het barkschip *Walcheren*, was hij 30 aug. van Amoy te Soerabaija gearriveerd, en reeds grootendeels bevracht naar Rotterdam; schip en equipage mede in de beste orde.

Amsterdam 4 nov. Aangaande het schip *Maria*, kapt. J. J. de Boer, van hier n. Triëst, in de Eijerlandsche gronden gestrand (*zie ons vorig nommer*), wordt, volgens brief van Texel van den 2 dezer, gemeld, dat bij stil weder de lading en tuigage waarschijnlijk geborgen zouden kunnen worden.

Yarmouth (Norfolk) 3 nov. De *Mayor*, kapit. Atkinson, van Sunderland n. Holland, is den 1 dezer op de hoogte v. Winterton verlaten en het volk verdronken.

Shields 2 nov. Het brikschip *Caesar*, kapitein Chater, van Shields naar Schiedam, is op de hoogte v. Doggersbank gezonken, doch het volk gered en alhier aangebragt door het schip *Eendragt*, kapit. Munneke, van Harlingen.

Ramsgate 2 nov. De schoener *Janet & Mary*, kapit. Massey, van Poole n. Dordrecht, is heden zwaar lek alhier binnengesleept.

Yarmouth (Wight) 3 nov. De *Leila*, v. Nassau (Nieuw Providence) naar Londen, is op de hoogte van Ventnor (eil. Wight) totaal verongelukt.

Portsmouth 2 nov. Het Fransche schip *Olinda*, kapit. Dubost, van Havre n. Fernambuck, is bij Cockbush Coastguard Station (East Wittering) gestrand en vol water geloopen. De kapitein en een matroos zijn over boord geslagen en verdronken; een loods van Havre is door uitputting gestorven; de overige equipage is uit het want gered.

Padstow 3 nov. De schroefstoomboot *African*, van Liverpool n. Malta, is heden morgen ontredderd, met 10 voet water in het ruim, alhier op de baar gesleept; de kapitein, twee machinisten en de timmerman zijn verdronken.

Odensee 1 nov. Het schoenerschip *Ann*, van hier naar Antwerpen bestemd, is den 27 oct. in het Skagerrak gezonken, doch het volk gered.

Fredrikshavn 31 oct. De stoomboot *Königin Marie*, kapit. Topp, van Dantzig met tarwe n. Amst., eergisteren lek en met andere schade alhier binnengeloopen, moet lossen om te repareren.

Demerary 14 oct. Door de Ned. stoomboot *Vice-Admiraal Rijk* is 24 september ll. overzeild de schoener *Conservative*, van Berbice, die vervolgens gezonken is.

Fernambuck 14 oct. Het schip *Jessica*, kapit. Owens, van Londen naar Bombay, is 6 october gezonken; eene boot met den kapitein en 13 man is gered; eene andere boot met den stuurman en 7 man wordt vermist.

—o—

Gepraaid:

21 oct., op 41º NB. en 28º WL., *Zeebloem*, kapit. T. Bakker, van Patras n. Londen.

Gezien:

Door kapit. Reimers, van Bahia op de Wezer aangekomen:

19 oct., op 41º 20′ NB. en 24º 50′ WL., het Amer. schip *Ocean Ranger*, van Bombay naar Rotterdam; was van noodroer voorzien, doch stuurde desniettemin tamelijk goed.

—o—

3 nov. De wind te **Falmouth** stil en te **Deal** W. ten N.

—o—

Rivierberigt.

Rotterdam. Hoog water 5 nov.: 1ste getijde 11 ure 35 min.; 2de get. 11 ure 59 min.

Arnhem. Waterhoogte 3 nov. 0.79 el.

Keulen. Rijnhoogte 3 nov. 5 v. 8 d. Rijnl.

MIDDELBURG den 3 November.

GRANEN enz. De aanvoer van meest alle Granen was heden gering, zoowel uit onze eilanden als uit Walcheren, en daar er algemeen goede vraag bestond, zoo werd het geveild wordende gaarne gekocht aan de volgende prijzen: Puike Nieuwe Zeeuwsche Tarwe *f* 8.50, gewone *f* 8.25 a *f* 8, mindere *f* 7.50. Puike Jarige Walchersche was bij partij van de zolders aan *f* 9 te koop, bij kleine partijtjes werd van den landman aan *f* 9.25 gekocht. Puike Nieuwe Walchersche werd algemeen *f* 8.75 a *f* 8.50 gekocht, mindere en geringe soorten hadden geen koopers. Puike Zeeuwsche Rogge *f* 6.75 met genegen koopers. Wintergerst in puike soorten zeer weinig ter veil; voor de beste is *f* 6.10, mindere *f* 5.80 a *f* 5.50 betaald. Puike Zomer *f* 6, mindere *f* 5.80 a *f* 5.50. Walchersche Paardenboonen, die bij voortduring nog weinig ter markt komen, hadden aan *f* 6.75 en *f* 7 de mud grage koopers. Walchersche Witte Boonen waren ook minder ter veil *f* 9.25 a *f* 9.40, enkeld *f* 9.50 de mud betaald, dito Bruine *f* 10. Walchersche Groene Erwten algemeen begeerd; puike soort kocht men aan *f* 9.25 a *f* 9.15 de mud, groote *f* 11.25, mindere *f* 11. Koolzaad was bijna niet ter veil; men hield algemeen op *f* 10.50. Raapolie *f* 35.75, Patentolie *f* 38 en Lijnolie *f* 34.75 per vat op 6 weken, op contant *f* 1 per vat lager. Harde Lijnkoeken *f* 8.50 per 104 stuks.

LONDEN den 2 November.

SUIKER. W.-Ind. soorten vast. Eene zeilende lading van 1600 k. Havana n.° 11 is verkocht tot 26/3, en eene dito van 150 k. en 250 b. br. Maroïm tot 34/6 a 35/. — Geraffin. meer gevraagd; br. Lumps lager 48/6. — KOFFIJ prijshoudend. — CACAO gevraagd; 30 b. St. Domingo bedongen 53/. — THEE flaauw en zonder handel. — RIJST. Uit de hand zijn afgedaan 1500 b. Bengaal tot 9 6 a 11/3; 5000 b. Rangoon tot 7/, en 1500 b. besch. Madras. — SALPETER. 200 b. Bengaal vonden nemers tot 38/3. — GAMBIER. Voor 500 b. betaalde men 16/3. — METALEN. Engelsch Tin £ 4 per ton lager, Banca 135/, Straits 132/ a 133. Schotsch IJzer vast 51/3. Zink zonder handel. — OLIEN onveranderd. Lijn- 27/6. — HOP is meer gevraagd tot vaste prijzen. — TALK stil. Men noteert PYC disp. 59/6, Oct./Dec. 59/, Dec. 59/6.

LONDEN den 3 November.

SUIKER. In veiling werden circa 200 v. Porto Rico gedeeltelijk verkocht tot 34/ a 39/6 en circa 900 v. en k. Cuba tot 33/ a 45/. — KOFFIJ. 234 b. Costa Rica bedongen 62/6 a 63/ en 60 tiersj. Jamaica 47/ a 58/6. — Van RIJST vonden nemers 2740 b. Arracan gedeeltelijk tot 8/6 a 9/, en van ARROWROOT 83 pakk. St. Vincent tot 23/4 a 50/.

ANTWERPEN den 3 November.

KOFFIJ vast en hooger. Uit de hand zijn afgedaan 200 b. Santos, 150 b. Brasiel en 200 b. St. Domingo. — GRANEN. Tarwe vast. Odessa Rogge bedong *f* $6\frac{7}{8}$. Gerst prijshoudend. Lijnzaad vast. — KATOEN gevraagd. Men meldt ons den verkoop van 640 b. Louisiana en 250 b. Surat. — Van HOP vonden 40 b. Aelst 1857 tot fr. 21 nemers. — VERWWAREN. 100 k. Extr. van Campêchehout werden afgedaan. — Van TALK zijn 59 k. verkocht.

HAMBURG den 3 November.

KOFFIJ. Verkocht 3000 z. diverse soorten tot onveranderde prijzen. — ZINK stil. — RAAPOLIE op November $23\frac{1}{2}$, op Mei $24\frac{1}{4}$. — GRANEN. Tarwe stil. Rogge loco onveranderd; 83 ℔ Oostzeesche per voorjaar tot 70 m. b. afgedaan.

VALPARAISO den 15 September.

INVOEREN. MANUFACTUREN onveranderd. Br. Eng. Shirtings zijn schaarsch en van gekl. gedr. is ook weinig voorraad. In Wollen en Zijden stoffen ging niets om. — SUIKER. In de afgeloopen weken zijn aangevoerd 7000 arr. Moscov., Peru en 4100 arr. blanke, die verkocht zijn tot $ $2.56\frac{1}{2}$; van de oude voorraad zijn 1609 arr. Hambury tot $ $3.56\frac{1}{4}$ verkocht, en 9000 arr. Holl. besch. tot $ $3.12\frac{1}{2}$ a $ $3.41\frac{1}{4}$ c.; de voorraad bedraagt 60,217 arr. — KAARSEN. De voorraad van Stearine vermindert, en daar er geene aanvoeren verwacht worden rijzen de prijzen.

UITVOEREN. NITRATE. 11/m. bedongen $ $1.87\frac{1}{2}$; 10/m. dito $ $1.84\frac{3}{8}$, en 18000 q. $ $1.81\frac{1}{4}$. — HUIDEN vast. Baracca n.° 1 zijn verkocht tot $ 17 en 200 stuks gez. tot $ $15\frac{1}{2}$. — WOL niet aan de markt. — TALK vast met weinig voorraad. — CACAO stil. De markt is goed voorzien en er gaat niets om. — GUANO. Chili $ 20 met weinig handel. — VRACHTEN naar Engeland £ 3.5/ a £ 3.10/. — KOERS op Londen 60 d. $44\frac{1}{2}$ a 45.

Advertentien.

Ondertrouwd:

Mr. HENDRIK JOHANNES BURGER
en
PETRONELLA JACOBA SCHNEITHER.
Rotterdam 3 *November* 1859.

Getrouwd:

S. J. VAN ROIJEN,
Math. Mag. Phil. Nat. & Med. Doctor, te Rotterdam,
met
M. J. BEEKHUIS DAMSTÉ.
Groningen den 2 *November* 1859.
Eenige kennisgeving.

Bevallen van eene DOCHTER Vrouwe *CLARA REEPMAKER*, geboren VIRULY.
Rotterdam 3 *November* 1859.
Eenige kennisgeving.

Heden overleed onze geliefde Zuster Mejufvr. CATHARINA WILHELMINA VAN DEN BERGH.
Hillegersberg 2 *November* 1859. — G. VAN DEN BERGH. Uit aller naam.

Weldadige Stadgenooten!

De COMMISSIE tot **Spijsverzorging aan minvermogende Israëlieten** alhier treedt dit jaar weder met het volste vertrouwen op uwe hulp voor u, met de bede haar in het doel, dat zij poogt te bereiken, te willen ondersteunen. Eene geduchte ramp, die in 1853 vele offers eischte, heeft toen haar ontstaan en hare werkzaamheid met het oog op de verzorging der door gebrek en lijden verzwakte en derhalve voor allerlei ziekten meer vatbaar behoeftigen noodig gemaakt. Diezelfde ramp heeft ook dit jaar deze stad bezocht, velen getroffen of op het ziekbed neêrgeworpen, en inzonderheid voor den arme een tijd van beproeving medegebragt. Daarenboven is de Winter met zijne vermeerdering van behoeften in aantogt. Hulp is dringend noodig, vooral eene zoodanige welke den arme voedt en versterkt en kracht schenkt. De Commissie roept daarvoor uwe vermogende ondersteuning in; zij wil den arme gedurende het strenge jaargetijde telken week **driemaal** van een **gezond, verwarmend** en **krachtig Voedsel** voorzien, dat hem ook voor lateren harden arbeid beter in staat stelt. Zij weet, dat uwe hulp nooit vruchteloos is ingeroepen, en vraagt u ook nu weder, in naam van den armen natuurgenoot, haar door milde giften te ondersteunen, en noodigt u beleefdelijk uit, dat wat uwe weldadigheid voor de bereiking van haar doel bestemt, wel te willen invullen in het Billet, dat van af Maandag den 7 November e. k. zal worden bezorgd.

Rotterdam den 4 *November* 1859.

De Commissie voornoemd,
E. EZECHIELS, *Voorzitter.*
S. J. MOSCOVITER, *Secretaris.*

Pro Deo. — In het jaar 18 honderd negen en vijftig, den derden November, ten verzoeke van HENRIETTE GEERTRUIDA ELISABETH HAMMECHER, Echtgenoote van LAMBERTUS VERSTEEG, zonder beroep, thans wonende te Haarlem, bij Vonnis der Arrondissements-Regtbank te Rotterdam, van den vier en twintigsten October 18 honderd negen en vijftig, geadmitteerd om *gratis* te procederen, zoo tot het verklaren van het vermoedelijk overlijden van dezen haren Echtgenoot, als tot het bekomen van vergunning voor haar zelve om een ander Huwelijk aan te gaan, ten dezen domicilie kiezende en occuperende bij den daartoe aan haar toegevoegden Procureur FRANÇOIS RUYCHAVER, wonende aan de Wijnhaven, wijk 2, n.° 219, te Rotterdam, — en uit krachte van het verlof, bij het evengemelde Vonnis aan haar verleend, — heb ik JACOB VOORRIPS, beëedigd Deurwaarder bij gemelde Regtbank, wonende te Rotterdam aan de Delftschevaart, wijk 6, n.° 341,

Voor de **eerste maal**

GEDAGVAARD

LAMBERTUS VERSTEEG voornoemd, laatst gewoond hebbende te Rotterdam, met wien zij aldaar is gehuwd en gewoond heeft, en die op den zeven en twintigsten Februarij 18 honderd zes en veertig hunne toenmalige gemeenschappelijke Woning aldaar heeft verlaten, zonder dat sedert dien tijd ooit meer iets van hem is vernomen.

Omme op den termijn van drie maanden en alzoo op Maandag den dertienden Februarij 18 honderd zestig, des voormiddags ten elf ure, in Persoon te verschijnen ter Rolle van meergemelde Regtbank, gehouden wordende in het Geregtsgebouw, aan het Haagscheveer te Rotterdam, of wel aldaar iemand voor hem te doen opkomen, die van zijn aanwezen behoorlijk doet blijken, zullende bij niet verschijning verlof tot eene tweede openbare Dagvaarding worden gevraagd.

En heb ik Deurwaarder de tegenwoordige openbare Dagvaarding gedaan op de wijze bij de Wet voorgeschreven, en is alzoo een Afschrift daarvan aangeplakt zoo aan de voorname deur van de Vergaderplaats der voornoemde Regtbank, als aan het Huis der Gemeente te Rotterdam, waar de Gedaagde zijne Woonplaats had, terwijl een ander afschrift door mij is gelaten aan den Edel Achtbaren Heer Officier bij meergemelde Regtbank, doende daartoe mijn Exploit aan het Parket en sprekende aldaar met den Heer Mr. J. H. W. SWELLENGREBEL, die het oorspronkelijke dezes voor gezien heeft geteekend, zullende daar te boven nog een afschrift dezes worden geplaatst in de *Nederlandsche Staats-Courant* en in de *Rotterdamsche Courant*, als daartoe door de Regtbank aangewezen.

De Kosten voor mij Deurwaarder zijn in debet twee Gulden vijf en zeventig Cents.

(*geteekend*) J. VOORRIPS, Deurwaarder.

Gezien door ons Officier van Justitie Heden 3 November 1859.

(*geteekend*) SWELLENGREBEL.

SCHILLER'S FEEST.

Het **COMITÉ** heeft de eer te berigten, dat voor Stadgenooten, aan welke, door onwillekeurig verzuim, de **LIJST tot Inteekening voor Bijdragen** niet mogt zijn aangeboden, de gelegenheid tot Inteekening nog zal zijn **Opengesteld** op HEDEN Zaturdag 5 en op Maandag 7 dezer, bij de Heeren G. DUFRESNE (Jufferstraat, I, 247.) en S. VAN BAALEN (Hoogstraat), Leden van het Comité. Zullende met laatstgenoemden dag de Inteekening worden **gesloten.**

Die iets te vorderen hebben van, of verschuldigd zijn aan den Boedel van den Heer **COENRAAD RAM,** in leven *Beddenverhuurder*, aan de Kipstraat te Rotterdam, en aldaar op den 16 October ll. overleden, gelieven daarvan **Opgave** of **Betaling** te doen vóór den 15 November 1859, ten Kantore van de Notarissen VAN DER HOOP en REEPMAKER, te Rotterdam.

REGENTEN van het **Leproos- of Proveniershuis** aan de Schiekade te Rotterdam, zijn voornemens op Woensdag den 16 November 1859, aan gemeld Gesticht, des namiddags ten half twee ure, bij wijze van Inschrijving, op behoorlijk Zegel geschreven, aan te besteden: Het benoodigde

VLEESCH

voor genoemd Gesticht, voor den tijd van één Jaar, in te gaan den 1sten Januarij en eindigende ultimo December 1860.

De Voorwaarden liggen, van af Maandag den 7den November, ter lezing bij den Binnenvader in het Gesticht.

HERBESTEDING

van MOLENZEILEN.

Het BESTUUR van den **Achterofschen Polder,** onder Noord-Waddingsveen, is voornemens te Besteden, voor den tijd van *vijf jaren*, alleen bij Inschrijving, het **ONDERHOUD** der **Zeilen, Touwen** en **Kettingen,** benoodigd voor de **vier Watermolens** van dien Polder, op 16 November 1859, waarvan de Conditien van nu af ter lezing liggen in het Gemeentehuis van Noord-Waddingsveen, terwijl de Inschrijvings-Billetten, op Zegel geschreven, met het adres *Inschrijvings-Billet*, van den 9den tot en met den 15den November, bij den Voorzitter van het Polderbestuur kunnen worden ingeleverd.

De opening der Billetten is bepaald op 16 November 1859, des middags ten 12 ure.

Het Bestuur van den Polder voornoemd,
de Secretaris, J. v. D. BREGGEN, *Az.*
de Voorzitter, A. VAN OOSTEN.

NEDERLANDSCHE STOOMBOOT-REEDERIJ.

AFVAART *BOOMPJES.*

Door den verbeterden Waterstand is de **DIENST,** van af **Maandag den 31 October 1859,** voorloopig als volgt vastgesteld:

Dagelijks, met uitzondering van **Donderdag,** van ROTTERDAM langs NIJMEGEN naar MANNHEIM en tusschen gelegen Plaatsen, des morgens ten **8** ure.

Dagelijks, met uitzondering van **Donderdag,** van NIJMEGEN naar ROTTERDAM, des morgens ten **7** ure.

De Stoombooten dezer Reederij hebben op het Dek **Glas-Paviljoen** en ieder **twee Slaapkamertjes,** welke voor ééne Reis *af te huren* zijn.

		G. K.	V. K.
VRACHT:	Van ROTTERDAM naar NIJMEGEN.....	*f* 1.80.	*f* 1.10.
	„ „ „ KEULEN.......	*f* 3.75.	*f* 2.35.
	„ „ „ MANNHEIM....	*f* 9.35.	*f* 5.85.

Nadere informatien zijn te bekomen bij de **Nederlandsche Stoomboot-Reederij** te Rotterdam.

NEDERLANDSCHE STOOMBOOT-MAATSCHAPPIJ.

ROTTERDAM-LONDEN.

In directe verbinding met de Stoombooten van de Nederlandsche Stoomboot-Reederij *van* en *naar* alle Plaatsen aan den Rijn.

NOVEMBER 1859.

BATAVIER — W. Smith.

Van ROTTERDAM naar LONDEN,
Dingsdag 8, 's morgens ten **9** ure. | **Dingsdag 15,** 's morgens ten **8** ure.

Van LONDEN naar ROTTERDAM,
Iederen Zondag, des morgens ten 11 ure, van de *Dublin-Werf.*

FIJENOORD — H. Rolfe.

Van ROTTERDAM naar LONDEN,
Zondag 6, 's morgens ten **8** ure. | **Zondag 13,** 's morgens ten **10** ure.

Van LONDEN naar ROTTERDAM,
Donderdag 10, 's morgens ten **8** ure. | **Donderdag 17,** 's morgens ten **8** ure.

In verbinding met de *naar* en *van* MANHEIM en tusschen gelegene Plaatsen aan den Rijn varende toombooten der Nederlandsche Stoomboot-Reederij.

Nadere informatien zijn te bekomen bij de Nederlandsche Stoomboot-Maatschappij, in de Boompjes te Rotterdam, bij alle Agenten der Nederlandsche Stoomboot-Reederij en aan de Expeditie-Kantoren van de Heeren J. P. KOENS & Co.

ROTTERDAM—NEWCASTLE.

Voor Passagiers en Goederen.

Het Stoomschip **OTTER,** Kapitein **E. H. Lishman,** zal van hier naar **NEWCASTLE** vertrekken WOENSDAG 9 dezer, des morgens vroeg.

Adres bij *D. BURGER & ZOON.*

De Ondergeteekende heeft de eer zijnen Begunstigers te berigten zijne terugkomst van ***Parijs*** met een

RUIM ASSORTIMENT

Dameshoeden, Kinderhoeden.

FRAAIJE MODELLEN,

te PARIJS vervaardigd.

J. MATHOT,

Hoogstraat, 8—18, bij het **Stadhuis.**

Het PAND,

met **OPEN PLAATS** en **ERVE,** in de Mannenlaan, wijk 13, n.° 363, te Rotterdam, Woensdag laatstleden door den Notaris *WENK*, in het Locaal voor Publieke Verkoopingen, aan de Gelderschekade aldaar, geveild, zal op Woensdag den 9 November 1858, des namiddags ten 5 ure, door voornoemden Notaris, ter zelfder plaatse, worden **Afgeslagen** en **Verkocht.**

De HUIZEN en ERVEN,

aan de Botersloot, wijk 8, n.° 360, en aan de Kipstraat, wijk 9, n.° 472, te Rotterdam, en den **BLOOTEN EIGENDOM** van het **HUIS** en **ERVE,** in de Peperstraat, wijk 5, n.° 46, aldaar, laatstleden Woensdag door de Notarissen *HOGERSDIJK en RIETSTAP*, in het Notarishuis aldaar, geveild, zullen op Woensdag den 9 November 1859, des namiddags ten 5 ure, door voornoemde Notarissen, ter zelfder plaatse, worden **Afgeslagen** en **Verkocht.**

Rotterdamsche

SCHOUWBURG.

Directie: ***J. Eduard de Vries.***

ZATURDAG 5 NOVEMBER 1859:

MENSCHENHAAT EN BEROUW,

Tooneelspel in vijf Bedrijven, naar het Hoogduitsch van *A. von Kotzebue.* — Gevolgd door:

HET KAMERTJE VAN EEN WASCHMEISJE,

Blijspel met Zang in één Bedrijf.

Aanvang ten ZEVEN ure precies.

Prijzen der Plaatsen:

Balcon	*f* 2.—.	Parterre	*f* 0.75.
Loge	- 1.—.	Galerij	- 0.30.

NIEUWE SCHOUWBURG,

op de Kruiskade.

KONINKLIJKE HOLLANDSCHE TOONEELISTEN,

Directie: ***BREEDÉ & VALOIS.***

(N.° 3 van 't Abonnement.)

ZATURDAG 5 NOVEMBER 1859:

eene Eerste Voorstelling van

DE MUSKETIERS,

Drama in 10 Tafereelen, met een Voorspel

DE HERBERG TE BÉTHUNE,

naar het Fransch van *Alexander Dumas* en *Auguste Maquet*, door *B. L.*,

met eene Nieuwe Decoratie, voorstellende:

de Feloek de Lichtstraal,

gezien in doorsnede,

geschilderd door en onder toezigt van den Heer *B. J. van Hove*, en **Nieuwe Costumes,** vervaardigd door den Heer *L. van Meerbeke.*

De Mise-en-Scène geregeld naar die van het Théâtre de l'Ambigu-Comique te *Parijs*, door den Heer *Victor Driessens.*

☞ Dit Drama (niet te verwarren met de Opéra-Comique Les Mousquetaires de la Reine) is door *Alex. Dumas* getrokken uit zijn beroemden Roman: **Twintig jaren later.** De tact, waarmede de Auteur de voornaamste lotgevallen zijner avontuurlijke Musketiers op het Tooneel aanschouwelijk wist voor te stellen, maakte dat dit Drama in het jaar 1845 met een meer dan buitengewoon succes 150 achtereenvolgende avonden te Parijs werd opgevoerd; terwijl het, in het begin dezes jaars gerémonteerd, andermaal 62 voorstellingen mogt beleven. Dit herhaalde succès, benevens de algemeene bekendheid ook hier te Lande met bovengenoemd meesterstuk van den gevierden Romanschrijver *Dumas*, heeft de Directie van den Koninklijken Hollandschen Schouwburg doen besluiten dit Drama te montéren met denzelfden luister, waarmede het te Parijs is opgevoerd, in de hoop dat de zorg aan het geheel, en inzonderheid aan de Decoratien en de Costumes besteed, door het kunstminnend Publiek van Rotterdam zal worden geapprecieërd.

1ste Tafereel (Voorspel), de Herberg te Pernes, bij Béthune. — 2de Tafereel, de Kamer van d'Artagnan. — 3de Tafereel, eene Salon bij Lord de Winter, op de Place-Royal. — 4de Tafereel, eene Zaal bij Cromwell, te New-Castle. — 5de Tafereel, het Legerkamp van Karel I. — 6de Tafereel, het Parlementsplein. — 7de Tafereel, de Zaal te Whitehall. — 8ste Tafereel, het Huis van Cromwell, van binnen. — 9de Tafereel, de Feloek: de Lichtstraal (in doorsnede). — 10de Tafereel, in volle Zee.

Om de uitgebreidheid van dit Drama de Aanvang ***ten Zes ure,*** ten einde vóór *elf ure* te eindigen.

1ste Rang *f* 1.49. Parterre *f* 1. Galerij 40 Cts. Plaatsen zijn dagelijks te bespreken a 10 Cts. extra voor iedere plaats.

Na *negen ure* worden ***halve Loten*** afgegeven.

ZONDAG 6 NOVEMBER:

De Landhoeve van Primerose,

Comedie-Vaudeville in 1 Bedrijf, naar het Fransch van *Cormon* en *Dutertre*, door *W. Greeven.*

DAARNA:

EENE VERSCHRIKKELIJKE DOCHTER,

vrolijke Vaudeville in 1 Bedrijf, naar het Fransch, door *M. J. A. van Berkel.* — Tot slot;

de Twee Jageressen,

Nieuw Komiek Ballet in 1 Bedrijf, gearrangeerd door den Heer ZINCK.

DANSEN.

1, Pas de Quatre, door den heer *Zinck*, Mej. *Belinfante* en de Gezusters *van Velzen.* — 2. Fête Villageoise, door den Heer en Mad. *Zinck*, Mej. *Belinfante* en de *van Velzens.* — 3. Grand pas des Manteaux, en 4. Finale, beide door het geheele Ballet-Personeel.

Aanvang ten ACHT ure.

Théâtre de Rotterdam.

Direction du Théâtre Royal Français.

MERCREDI 9 NOVEMBRE 1859:

LA REINE DE CHYPRE,

Grand Opéra de Mr. *Halevy.*

On commencera à $6\frac{1}{2}$ heures.

VERTREK der SPOORTREINEN.

Hollandsche Spoorweg.

Van Rott. naar Amsterdam: 7.30, 11.40, 3.30, 6.30.
„ „ alleen n. 's Hage: 9.45 's morg. en 9.35 's av.
„ Amst. naar Rotterdam: 8.30, 11.30, 4.30, 7.30.
„ 's Hage alleen n. Rott.: 8.30. 's morg. en 3.40 's midd.

Spoorweg Antwerpen-Rotterdam.

Van Rott. naar Antwerpen en Breda: 10.15, 3.—.
„ Dordrecht naar Rotterdam: .... 10.40, 3.20.
„ Breda naar Antwerpen en Rott.: 6.50, 12.35.
alleen naar Antwerpen en Moerdijk: 5.20.
„ Antwerpen naar Breda en Rott.: 7.45, 12.20.
alleen naar Breda en Moerdijk: 5.25.

Rhijn-Spoorweg.

Rott.n.Utr.,Amst.,Arnh.: 7.—, 10.—, 12.15, 1.30, 5.15, 7.15
Amst.n.Utr.,Rott.,Arnh.: 7.20, 10.35, 12.30, 2.30, 6.—, 7.45
Arnh.n.Utr.,Amst.,Rott.: 6.30, 9.45, 11.35, 12.30, 6.50, —
Utr.n.Rott. 6.30.— Utr.n.Amst. 6.45, beide behalve Zondag.

Gedrukt en uitgegeven bij

G. en C. A. van Reyn,

te Rotterdam.

BIJBLAD,

behoorende tot de

ROTTERDAMSCHE COURANT

van ZATURDAG 5 November 1859, N.o 264.

KENNISGEVING.

Afsluiting der passage over de Scheluwebrug.

BURGEMEESTER en WETHOUDERS van *ROTTERDAM* doen te weten: dat uithoofde van herstellingen aan de Scheluwebrug, liggende over de Scheepmakershaven aan den Tarwenakker, de passage voor Rijtuigen over die brug, te beginnen met Maandag den 7 dezer maand, gedurende 10 dagen zal zijn afgesloten.

Rotterdam den 4 *November* 1859.

Burgemeester en Wethouders voornoemd,

De Secretaris, STORM VAN 's GRAVESANDE.
De Burgemeester, A. SCHADEE, *l. B.*

STATEN-GENERAAL.

Tweede Kamer.

Zitting van Vrijdag den 4 November.

Heden is in de Tweede Kamer de openbare beraadslaging aangevangen over het wetsontwerp tot bekrachtiging van eenige artikelen van de concessiën voor de Noorder- en Zuiderspoorwegen.

Voor de opening der debatten deelde de Voorzitter mede, dat er een wetsontwerp was ingekomen houdende herziening van de regten op de in- en uitvoer van visch, welk ontwerp naar de sectiën tot onderzoek wordt verzonden; en bragten de heeren Kingma en van Diggelen, namens de commissie voor de petitiën, rapport uit over een aantal bij de Kamer ingekomen adressen betrekkelijk de spoorwegen.

Vier sprekers hebben heden het woord gevoerd, allen zich tegen de Regeringsontwerpen verklarende.

Van deze vier was de heer *van Hall* de eerste spreker, die ook het meest uitvoerig zijne bezwaren heeft ontwikkeld. Na eene vrij warme inleiding, waarin hij de toegevendheid der Vergadering inriep, tevens zijne schroomvalligheid betuigde om onder anderen te moeten optreden tegen een Ministerie, waarvan hij vroeger blijken gegeven had, dat hij gewenscht had het te ondersteunen, nam de spreker, als uitgangspunt voor zijne rede, aan het ministeriële programma van 13 april 1858. Daarin werd tweëerlei belofte afgelegd: 1.° Verbetering van het belastingstelsel met het oog op de behoeften der gemeenten. 2.° Bevordering van den aanleg van spoorwegen. Aan het eerste gedeelte dier belofte had de Regering niet voldaan. Nadat de ontwerpen betrekkelijk het belastingstelsel in de Kamer grooten tegenstand ontmoet hadden, had de Regering ze geabandonneerd. Ten aanzien van het tweede gedeelte der belofte moest de Kamer thans eene beslissing nemen. Over onderscheidene punten wenschte de spreker het stilzwijgen te bewaren: als over de wijze waarop concessionarissen werden opgezocht, over de uitsluiting van de concurrentie, over de wankelbaarheid waarmede èn Regering èn concessionarissen ten aanzien der concessien gehandeld hadden. Alleen veroorloofde hij zich eene vraag, ten einde daaruit kon worden bepaald de mate van vertrouwen die aan een der uitverkorenen behoorde te worden geschonken. Die vraag was, welke de redenen waren, dat bij de concessionarissen voor de Zuiderlijn een derde persoon moest worden toegevoegd?

Als eerste punt besprak de spreker eene grondwettige questie. In het ontwerp, gelijk dat thans aan de Kamer was aangeboden, stond de grondwettige formule dat de Raad van State was gehoord. Spreker verklaarde echter dat dit niet het geval is geweest, dat de Raad van State niet was gehoord omtrent het tegenwoordig ontwerp, waarbij niet alleen de twee concessien in eene wet waren gebragt, maar waarbij ook aan de concessie voor den Zuiderspoorweg eene aanzienlijke uitbreiding was gegeven. Men kon naar sprekers meening van de Kamer niet vergen, dat zij over dit grondwettig bezwaar zou heenstappen.

In de tweede plaats vestigde de spreker de aandacht der Kamer op de vraag of zulk een groot net van spoorwegen niet door den Staat moest worden daargesteld. Voor een Land als het onze, dat omringd is òf van concurrenten òf van hen die wenschen onze politiek aan de hunne te onderwerpen, was het gevaarlijk zoodanige middelen van communicatie in handen van particulieren te laten. Reeds had de ondervinding bij den Rijnspoorweg geleerd, dat het de Regering niet mogelijk was, particuliere ondernemingen datgene te laten doen, wat in het algemeen belang wordt gevorderd. Zelfs de nieuwe wet op de spoorwegen gaf daartoe geen middel aan de hand dan een uiterst middel, namelijk overneming van den spoorweg door den Staat: een terugkeer dus tot het stelsel van den Staatsspoorweg. De voordeelen zelve van den Staatsspoorweg boven den aanleg door particulieren, werden daarop door den spreker geschetst met verdere verwijzing naar het bekende adres van den Utrechtschen Gemeenteraad van 26 october 1858.

De vraag of een Staatsspoorweg niet verkieslijker ware werd daarna door den spreker meer opzettelijk behandeld met betrekking tot de voorgedragen wet. Het algemeen verlangen was, het Land zoo spoedig mogelijk met spoorwegen te begiftigen, en nu betoogde de spreker dat dit doel alleen door den aanleg van Staatswege kon worden bereikt. Wanneer men 10, 15 of 20 millioen jaarlijks besteedde aan spoorwegen, ofschoon deskundigen betoogen dat er niet meer dan 10 millioen konden verwerkt worden, dan zou men spoedig in het bezit van een spoorwegnet geraken. Voor spoorwegen had men geld noodig; de schatkist heeft het, maar de concessionarissen moesten het nog zoeken. Er moesten 78 millioen zijn en nu waren er slechts drie prikkels om die te vinden. De eerste prikkel was liefde voor de spoorwegen; deze echter bestond hier te Lande niet, gelijk de Regering zelve in de stukken had verklaard. De tweede was de nationale geest; doch deze prikkel zou in ons Land weinig of geen geld voor de spoorwegen doen vinden; de kapitalisten hebben zelfs eene antipathie tegen de spoorwegen. Een derde prikkel was geldelijk belang, maar dat belang was niet voldoende om den kapitalist te bewegen geld te geven. De guarantie toch van 4½ pct. was de eenige prikkel. Maar in de gunstigste onderstelling, betoogde de spreker dat de kapitalist dan Nederlandsche fondsen zou koopen die courant zijn, die niet 50 jaren maar *voortdurend* rente geven. Bovendien werden volgens den spreker den kapitalist de 4½ pct. bij lange na niet verzekerd. Ze werden hem in het geheel niet verzekerd. De Regering guarandeerde alleen 4½ pct. aan de vennootschap, welke rente, nam men den basis van 50 jaren aan, na aftrek van amortisatie slechts 4 pct. was. Er was meer. Indien de uitgaven slechts 10 pct. boven de raming stegen, en de ondervinding had aangetoond, dat ze overal elders 25 pct. boven de raming waren geklommen, dan zou de rente slechts beloopen 3¾ pct. Men mogt dus veilig aannemen, dat de guarantie eigenlijk slechts ruim 3 pct. beloopen zou en voor die rente kon men tegen den koers van 76 nationale schuld koopen. Spreker meende dus dat men geen geld zou kunnen vinden, en de reden lag daarin dat de Regering ten opzigte van deze zaak eene bekrompenheid had aan den dag gelegd, die de zaak benadeelde. Hier gold het triviale spreekwoord: Zwavelstokken in driëen breken en drie flesschen wijn drinken. Dat men voor spoorwegen hoogere rente zelfs moest geven dan voor nationale schuld, betoogde de spreker uit voorbeelden ontleend aan de geschiedenis der spoorwegen van andere Landen. Hij had daarbij ook het groote bezwaar, dat men zeer lang in onzekerheid zou blijven of het geld wel te vinden ware, daar in de concessien geen enkele bepaling was te vinden, die binnen zekeren termijn aan die onzekerheid een einde zou maken.

Ook uit het oogpunt van 's Lands finantien behandelde de spreker de vraag, of zulk een groot net van spoorwegen door particulieren behoorde te worden aangelegd. Hier trad de spreker in eene retrospective beschouwing van onderscheidene vroegere redevoeringen des Ministers van Finantien, om aan te wijzen dat deze herhaaldelijk op de wankelbaarheid dier finantien, met het oog op de wisselvalligheid onzer koloniale baten gewezen had. Hij wees ook op de verschillende crises, die deze finantien ten gevolge dier wisselvalligheid hadden doorgestaan, en hoe nog bij de aanbieding der jongste begrooting de Minister had aangetoond, dat men moest blijven vasthouden aan het beginsel, om onze finantien niet meer dan tot nu toe van die der Kolonien afhankelijk te maken. En diezelfde Minister stelde nu voor, behalve wat de defensie nog zou kosten, uit te geven *f* 28,500,000 voor spoorwegen, 18½ millioen voor de doorgraving van Holland op zijn smalst, met het oog op de emancipatie 15 millioen, te zamen 62 millioen. Bovendien jaarlijks 3½ millioen aan renten. De uitgaven van het Rijk bedroegen *f* 73,300,000; de belastingen bragten op *f* 60,000.000; en waren dus nog altijd van de koloniale baten 13 millioen noodig tot dekking der gewone uitgaven. De renteguarantie representeerde aan contant geld eene waarde van 76 millioen. Nam men aan dat de spoorwegen 2¼ pct. rendeerden, dan offerde de Staat nog op 38 millioen, hetgeen, gevoegd bij de 62 millioen, bijna het cijfer dat de Natie in 1844 bijeenbragt om het Land voor een Staatsbankroet te bewaren.

De spreker achtte derhalve het voorstel onaannemelijk; hij wilde echter dat de Staat wel iets voor den aanleg van spoorwegen verrigtte; volgens hem was de beste weg aanleg van wege den Staat. Dan kon de Staat zich offers getroosten, maar niet op zoo roekelooze wijze, dat de geheele finantiële toekomst des Lands daardoor verbonden zou worden. Men kon dan met den aanleg die vorderingen maken, welke de tijdelijke toestand der finantiën gedoogen zou. Voor hen die van Staatsspoorwegen niets weten wilden, ontwikkelde de spreker nog een ander denkbeeld, nl. om gebruik te maken van den voordeeligen toestand der schatkist en het aanwezige geld tot zeer lage of tot geene renten uit te leenen. De spreker besloot zijne rede met zijne overtuiging uit te drukken, dat, wanneer de wet werd aangenomen, Nederland alleen spoorwegen op het papier zou erlangen, maar dat het geld daarvoor niet zou zijn te verkrijgen.

De tweede spreker, de heer *Begram van Jaarsveld*, behandelde slechts één punt, de uitcenzetting nl. van de voordeelen die de aanleg van Staatsspoorwegen opleverde boven dien van geguarandeerde spoorwegen. Hij ontkende dat van Staatswege de aanleg kostbaarder zou zijn; hij betoogde dat de Rijksambtenaren beter waren geschikt om over de exploitatie toezigt te houden, en hij kwam tot de conclusie dat hij zijne stem niet kon uitbrengen voor eenige overeenkomst, die gelijk de tegenwoordige de toekomst onzer finantiën zoozeer bezwaarde. Hij kon het te minder, daar hij overtuigd was dat bij verwerping der voordragt zeer spoedig een ander voorstel op kleiner schaal zou worden aangeboden.

De derde spreker was de heer *Schimmelpenninck van der Oije*. Ten aanzien van menig punt verklaarde hij zich op den weg van den eersten spreker te bevinden. Daaronder behoorde het grondwettig bezwaar, betrekkelijk het niet hooren van den Raad van State op het tegenwoordig wetsontwerp. Was de Raad van State werkelijk niet gehoord, dan behoefde de spreker zelfs niet te vragen, welke stem hij moest uitbrengen; want dan gaf de Grondwet antwoord op die vraag. Volkomen kon hij beamen de gedragslijn der Regering met betrekking tot de concessionarissen; want de Regering die een stelsel had gekozen moest wel afwijzen elken aanvrager die niet in overeenstemming met dat stelsel was. Intusschen had hij toch bedenkingen. Immers welke toch waren de redenen geweest, die den heer Suermondt deed achterstaan, ofschoon hij de prioriteit had boven den heer Bredius?

Daarna behandelde de spreker drie punten: 1° de contracten, 2° de rigting en 3° hetgeen hij zelf verlangde.

Met betrekking tot de contracten had de spreker het bezwaar dat de Regering hier met twee maten had gemeten. Zoo had men bij den Noorderspoorweg het maken van bruggen verpligtend gesteld voor de concessionarissen; daarentegen had de Regering bij den Zuiderspoorweg de overgangen voor rekening van den Staat genomen. Hier had hij minder op het oog de groote overgangen, die door geene concessie hoegenaamd kon worden daargesteld, maar hij bedoelde het Sloe, en de brug over de Maas bij Venlo. Bij den Noorderspoorweg had men zich verbonden tot uitbetaling der renten zoodra 10 of 20 percent van het kapitaal gestort was: bij den Zuiderspoorweg eerst dan wanneer eene lijn of een gedeelte daarvan in exploitatie zou zijn gebragt. Even onbillijk achtte de spreker het, vooral voor die gemeenten, die door 's Lands kas tot den aanleg van spoorwegen moesten bijdragen, doch daarvan verstoken bleven, dat de Regering nu had afgezien van het vragen van bijdragen van die gemeenten die bij den aanleg der spoorwegen voordeel zouden hebben. Dat stelsel van bijdragen was immers steeds en in alle gevallen toegepast geworden.

Wat de rigting betreft trad de spreker in eene uitvoerige locale en topografische kritiek omtrent den loop dien de spoorwegen zouden aannemen. De slotsom van dit gedeelte zijner rede was, dat de omweg die gemaakt werd om Drenthe met eene lijn te begiftigen niet was geregtvaardigd, en dat wat Groningen betreft men gedurende 10 maanden van van het jaar de reis korter en onkostbaarder over Harlingen en Amsterdam zou kunnen doen. Meer bijzonder stond de spreker stil bij de grieven van Amsterdam. De toon, waarin de bezwaren der hoofdstad waren ontwikkeld geworden, had hem pijnlijk aangedaan; het was, alsof men was teruggekeerd twee eeuwen vóór 1792, als of Amsterdam ook nu nog gebiedend kon optreden om zijne bevelen te dicteeren. Van den anderen kant echter had hij zich herinnerd hoe Amsterdam menigmalen blijk van innige vaderlandsliefde had gegeven en hoe dikwerf het zijne kapitalen had ten offer gebragt om het algemeene Vaderland te redden. Vroeg hij zich onpartijdig af, of Amsterdam regt had of onregt, dan moest hij verklaren, naar welke rigting hij zich ook wendde, dat Amsterdam geene enkele mijl bij Rotterdam werd achtergesteld, en uit een zuiver handelsoogpunt moest hij vragen of het der Regering geoorloofd was om Rotterdam, dat door de natuur 85 mijlen nader tot Antwerpen was gebragt, door de kunst van die voordeelen te berooven? Er was echter eene andere, zeer gewigtige overweging in het belang van Amsterdam; ze was eene geldelijke. Wanneer men toch met één rivierovergang kon volstaan, dan zou men oneindig veel gewonnen hebben, en tevens de belangen der scheepvaart bevorderen. Is die overgang echter uitvoerbaar? de spreker geloofde van ja, en ten betooge daarvan trad hij in eene ontwikkeling van technische gronden, waarop deze meening steunde. Op dezelfde gronden had hij groote bezwaren tegen het maken van eene brug over den Moerdijk en hij vreesde zelfs dat die brug niet zonder gevaar door de spoortreinen zou kunnen worden gepasseerd.

Tot het laatste gedeelte van zijne rede gekomen zijnde, ontwikkelde de spreker wat hij verlangde. De voordeelen van de aan te leggen spoorwegen achtte hij hoogst onzeker, het verkrijgen der noodige kapitalen tegen 4½ pct. bovenmatig moeijelijk; hij vreesde zeer voor de gedurige botsingen die tusschen de belangen van den Staat en die der concessionarissen zouden ontstaan. Overal elders had de ondervinding geleerd, dat de guarantie van renten slechts bezwaarlijk was voor den eersten tijd, doch dat door lengte van tijd de voordeelen der spoorwegen steeds klimmende waren. Legde men spoorwegen van Staatswege aan, men zou in den eersten tijd de rente moeten betalen, doch na vervolg van tijd de voordeelen genieten van de meerdere opbrengst der spoorwegen. Hij verlangde dus Staatsspoorwegen, die veel minder opofferingen zouden eischen en waardoor tegelijker tijd de Staat vermogend zou zijn, om uit te geven 18½ millioen voor de doorgraving van Holland op zijn smalst, 17 ton voor buitengewone uitgaven voor oorlog en 1½ millioen voor de spoorversmalling langs den Hollandschen spoorweg. Bij elkander zou dat alles 110 millioen kosten. Er waren aanwezig 23 millioen, men kon rekenen op 17 millioen voor het batig slot van het loopende jaar, te zamen 40 millioen. Er ontbraken dus nog 70 millioen. Wanneer men nu 7 jaren achtereen 10 millioen gebruikte, zijnde nog niet de helft van hetgeen het batig saldo in de laatste jaren had opgebragt, dan zou men over 8 jaren reeds aan de afschaffing van belastingen kunnen denken, terwijl men het, volgens de plannen der Regering in geen 50 jaren zou kunnen doen. Zijne conclusie was dus: wijziging in de lijnen, aanleg van Staatswege, winst van tijd en gelijktijdige tot stand brenging van andere groote werken van openbaar nut. Die wijziging zou door een ambtenaar in een uur kunnen worden daargesteld; den dag daarop kon het ontwerp in den Raad van Ministers worden gebragt: drie dagen later in den Raad van State en acht dagen later in de Kamer. Zoodanig wetsontwerp zou twee artikelen moeten bevatten van den volgenden inhoud: Art. 1. Er zullen van Staatswege worden gemaakt twee spoorwegen, *a* een weg van Vlissingen over Middelburg, Breda, 's Bosch naar Venlo en Maastricht; *b* een weg over Arnhem naar Zutphen en Rheine met eene vertakking te Zutphen naar Deventer, Zwolle, Meppel en Leeuwarden en van Leeuwarden links naar Harlingen en regts naar Groningen. Art. 2. Van Staatswege zullen daarvoor in zeven jaren tijds 70 millioenen worden besteed.

De heer *van Voorthuysen* was de vierde en laatste spreker. Op den voorgrond stelde hij de meening, dat men steeds den aanleg van spoorwegen van Staatswege te eenzijdig had beschouwd. Volgens hem was die aanleg niet kostbaarder dan wanneer deze door particulieren geschiedde. Integendeel in Pruissen had de Staat spoorwegen aangelegd voor 7 ton per mijl en de particuliere ondernemers voor 8½. Ook al ware het omgekeerde het geval, dan nog kon hij niet inzien waarom de Staat zich nog niet zou kunnen aanschaffen dezelfde buitengewone talenten van zuinigheid, als waarvan particulieren zich schijnen te kunnen verzekeren. Daarna ging de spreker over tot het leveren van zijn hoofdbetoog, daarop nederkomende, dat er bij de Regering zelve geene overeenstemming was ten aanzien van het hoofddoel dat zij zich bij den aanleg van spoorwegen had voorgesteld. Volgens den spreker streden de opvolgende verklaringen der Regering onderling met elkander, en uit een aantal citaten uit de gewisselde stukken, zoo ook uit de bekende brochure van de heeren Sloet-Reuchlin, trachtte de spreker te betoogen, dat de lijnen, die thans aan de goedkeuring der Kamer werden onderworpen, de eigen denkbeelden der Regering niet verwezenlijkten. Het oorspronkelijk denkbeeld van een centrum van communicatie was losgelaten. Het binnenlandsch verkeer werd niet stelselmatig ontwikkeld. De handelssteden werden niet aan elkander verbonden, want de voornaamste, Amsterdam, was buitengesloten. De geschikte punten van overgang waren voorbijgezien. Uit het oogpunt der defensie was de aangenomen rigting niet aanbevelenswaardig. De voorgenomen kortste verbinding met het buitenland was losgelaten, en dit alles betoogde de spreker, door uit de verschillende stukken zinsneden voor te lezen, waaruit dan blijken moest, dat de handelingen der Regering in strijd waren met hare woorden. Daar alzoo het hoofddoel van den aanleg der spoorwegen hoogst twijfelachtig was gebleven, achtte de spreker het hoogst noodzakelijk dat de Regering in de openbare vergadering dat hoofddoel nader duidelijk ontwikkelde, daar anders onaannemelijk zou zijn een plan, waarbij aan de weelde ruim bot was gevierd, en waardoor onmogelijk zou worden gemaakt de opheffing van vele belastingen, waarvan door den Minister van Finantien zelve de afschaffing nog in het vorige jaar zoo hoogst wenschelijk was geoordeeld.

Wegens het vergevorderde uur werd de voortzetting der beraadslaging, waaraan nog vele leden deel zullen nemen, verdaagd tot morgen ochtend, des voormiddags ten 11 ure.

Aan de leden der Tweede Kamer is rondgedeeld een adres van den gemeenteraad van Helden, in Limburg, die de Kamer verzoekt om Roermond en niet Venlo als een der uitgangspunten van de Zuiderspoorweglijn te nemen. De Raad geeft eene lijst van 48 gemeenteraden in de provincie die zich voor Roermond verklaren.

De Kamer van koophandel en fabrieken te Roermond heeft zich met een adres van gelijke strekking tot de Kamer gewend; zij treedt daarbij in eene uitvoerige wederlegging van de adressen omtrent dat punt uit Venlo opgezonden.

Staatsbegrooting voor 1860.

VOORLOOPIG VERSLAG

nopens HOOFDSTUK VIII (Marine).

(*Vervolg.*)

In verband met de zorg voor de bemanning der vloot in oorlogstijd wordt door den Minister van de mogelijkheid gesproken, dat afschaffing der kaapvaart met erkenning der onschendbaarheid van particulieren eigendom op zee ook door oorlogschepen, eene wet van het volkenregt zal worden. Blijkbaar wordt daarbij gedoeld op de beginselen van internationaal zeeregt, door het Parijsche congres aangenomen en tot welke, volgens eene vroegere mededeeling, Nederland toegetreden is. Men wilde gevraagd hebben of sedert die mededeeling ook iets is voorgevallen, wat het uitzigt wettigt, dat inderdaad bij het uitbreken van eenen zeeoorlog voor kaapvaart niet meer te vreezen is. Het behoeft wel geene aanwijzing van hoe veel belang dit punt is, als over de sterkte en bestemming onzer scheepsmagt gehandeld wordt.

Met opzigt tot de diensten door onze scheepsmagt in Indië bewezen of verder te bewijzen, was de aandacht vooral op twee punten gevestigd. In de eerste plaats werd herinnerd dat de Ministers van Marine en van Kolonien de toezegging hebben gedaan, dat met hulp van onze zeemagt de zeeroovery in de Indische wateren met kracht zou worden gefnuikt. De uit Java ontvangen berigten vermelden wel van tijd tot tijd dat op die zeeroovers wordt gekruist; maar tot nu toe verneemt men niets van eene sedert jaren toegezegde groote expeditie, bestemd om het kwaad in het hart aan te tasten en zoo mogelijk geheel uit te roeijen. Men wenschte derhalve te weten of eenig uitzigt bestaat, dat zoodanige expeditie weldra zal worden ondernomen.

In de tweede plaats heeft men met leedwezen gezien, dat onze marine nog altijd in Nederlandsch Indië diensten verrigt die niet tot hare roeping behooren. Men meende dat die verkeerdheid reeds sedert lang had opgehouden, en bemerkt thans, dat verbetering daaromtrent door den Minister van Marine nog slechts *gewenscht* wordt. Te meer heeft men zich daarover verontrust, omdat, naar men zegt, de bestaande stoompakketvaart in Nederlandsch Indië met 31 december 1859 een einde zal nemen, en het dus de vraag wordt, hoe het Indisch Bestuur in het daardoor veroorzaakte gemis zal voorzien. Zal in dat geval de versnelde gemeenschap tusschen de onderscheidene bezittingen weder door oorlogschepen moeten worden onderhouden? Of heeft het Departement van Kolonien andere maatregelen ter bevordering of instandhouding dier gemeenschap genomen?

Ook met opzigt tot het personeel der zeemagt heerscht, naar 't gevoelen van eenige leden, bij het hoofd van het Departement van Marine zekere onbestemdheid van denkbeelden, en laat zich de rigting, in welke hij zich bewegen wil, niet gemakkelijk raden. Het korps mariniers is thans uitgebreid; maar welke organisatie zal aan het korps zeeofficieren worden gegeven? Dat korps is toch in de lagere rangen thans geheel onvoldoende voor de behoefte; zoodat van de luitenants der tweede klasse naauwlijks een tweetal non-actief zijn, en er dus geene goede verhouding van dezen rang tot de officieren van hoogere rangen bestaat.

Evenzoo moest men bevreemding aan den dag leggen, dat de Minister op bladz. 8 der Memorie van Toelichting er van gewaagt, dat waarschijnlijk aan het getal van de officieren van administratie eenige uitbreiding zal moeten worden gegeven; terwijl op de volgende bladzijde de goede uitkomsten van de werkzaamheid der commissie, geroepen om vereenvoudiging in de schrifturen aan boord en in de scheepsadministratie te brengen, worden geroemd en van het ontlasten der officieren van een deel hunner schriftelijke zorgen wordt gewaagd. Vermindering van schriftelijken arbeid laat zich moeijelijk met vermeerdering van schrijvend personeel overeenbrengen.

Met belangstelling heeft men vernomen, dat bij het Departement van Marine de bouwstoffen gereed zijn voor dat onderdeel eener nieuwe wet op de na-

onale militie, hetwelk de dienst ter zee betreft.

De toelichting tot Hoofdstuk X van deze begrooting houdt de verzekering in, dat ook van de zijde van het Departement van Oorlog met de behandeling van deze wet de meeste spoed wordt gemaakt en spreekt van eene daarover door den Minister van Binnenlandsche Zaken uit te lokken nadere overweging. Een en ander geeft aanleiding om te vragen, van waar het komt dat laatstgenoemde Minister over dit onderwerp bij de door hem ingediende begrooting het stilzwijgen heeft bewaard.

Terwijl men algemeen de zorg des Ministers op prijs stelt voor eene betere voeding van ons scheepsvolk, voor het toekennen daaraan van toereikende soldij en het tegengaan van misbruiken bij de uitbetaling, voor het te keer gaan van het misbruik van sterken drank en zelfs voor het openen van gelegenheid tot gepaste uitspanning aan de matrozen, heeft het verslag wegens den gezondheidstoestand bij onze zeemagt eenen pijnlijken indruk moeten maken. Het blijkt toch daaruit ontegenzeggelijk, dat, niettegenstaande de genomen maatregelen van voorzorg, de physieke toestand onzer zeelieden niet zeer gunstig te noemen. Men wilde wel gevraagd hebben, of er nog niet een en ander is te doen, geschikt om daarin verbetering te brengen.

Met den Minister betreurt men zeer, dat tot driemalen toe het springen van ijzeren geschut op onze schepen verscheidene slagtoffers heeft doen vallen. De Memorie van Toelichting spreekt van het benoemen eener commissie, die de taak heeft om tot de oorzaak van deze ramp op te klimmen, opdat, zoo mogelijk, middelen tot voorkoming van het kwaad worden beraamd. Sedert het schrijven der bedoelde memorie zijn weder nagenoeg drie maanden verloopen. Men wenschte dus gevraagd te hebben, of het in dien tusschentijd voortgezet onderzoek reeds tot eenig resultaat heeft geleid.

In het wetsontwerp worden de tractementen van de vier marine-directien voor iedere directie afzonderlijk uitgetrokken. Dit geschiedt echter binnen 's lijns en heeft dus geene waarde, daar, naar men meent, de verevening der Rekenkamer op het gezamenlijke cijfer van het artikel plaats heeft, zonder dat zij zich aan de binnen 's lijns gemaakte afscheiding te houden hebbe. Men gaf daarom in bedenking, om eenen stap verder te gaan en het artikel, naar de directien, in vier artikelen te splitsen. Het kan niet anders dan nuttig zijn, dat hetgeen voor het eene etablissement wordt toegestaan, niet ten behoeve van het andere te gebruiken is.

De afdeeling *loodswezen, betonning, bebakening en verlichting, quarantainedienst enz.* der begrooting levert stof tot bezorgdheid voor eene toekomstige uitzetting der Staatsuitgaven op. Volgens de cijfers, door den Minister van Finantien genoemd, bedraagt de verhooging van dit hoofdstuk, ter zake der daarop thans gebragte uitgaaf voor het loodswezen, *f* 701,014, en staat daar tegenover de geraamde opbrengst der loodsgelden ad *f* 683,000. Er bestaat dus reeds te dezer zake een nadeelig slot van *f* 18000, hetwelk met het tractement van den inspecteur-generaal ad *f* 4600 kan worden verhoogd. Maar nu blijkt tevens, dat de nagenoeg afgebouwde schoener met hulpstoomvermogen, *Frans Naerebout*, vroeger alleen voor de dienst van het lichtschip bestemd, ook ten dienste van het loodswezen zal worden gebruikt. Nu eenmaal dat voorbeeld gegeven wordt, zal de handel niet nalaten op den aanbouw van meer stoom-loodsbooten aan te dringen en die weldra aan alle onze zeegaten willen bezitten. Daaruit zal dan echter volgen, dat de nieuwe rekening van het loodswezen, die op deze begrooting met een tekort van *f* 22 a 23000 begint, op toekomstige begrootingen een zeer veel grooter tekort zal vertoonen, en dat het stelsel van de heffing der loodsgelden, 't welk op het beginsel eener bloote, maar dan ook volledige terugbetaling van de kosten der dienst berust, dus zal worden verkracht. Het zal toch, nu de loodsgelden eenmaal bij de wet zijn bepaald, zoo gemakkelijk niet vallen, daarin eene evenredige verhooging te brengen.

De vraag is gedaan, of de thans aangevraagde som van *f* 400,000 voor aanschaffing van hout tot scheepsbouw wel genoegzaam is voor de behoefte, en of er geene reden tot vrees kan bestaan, dat de vermindering, in dit artikel gebragt, tot uitputting van den voorraad leiden zal. Men heeft wel niet over 't hoofd gezien, wat de Memorie van Toelichting op dit punt zegt; maar de leden, die deze aanmerking maakten, zagen daarin veeleer grond om zich te verontrusten, dan om zich bij het gedane voorstel neder te leggen. Het blijkt toch, dat de *f* 200,000, die bij de suppletoire begrooting van dit jaar voor ligt hout tot aanbouw van flottillevaartuigen zijn toegestaan, voor zwaar hout ten dienste der drijvende batterijen besteed zijn. Daargelaten nu nog, of het te regtvaardigen is dat eene tot een bepaald gebruik toegestane som op die wijze aan hare bestemming onttrokken wordt, scheen zulk eene verandering van inzigten niet geschikt om vertrouwen in te boezemen.

In de tweede plaats is men bij deze afdeeling teruggekomen op de reeds gemaakte aanmerking over de verhooging van den post voor werkloonen op 's Rijks werven, en stelde die verhooging thans over aan het veel geringer bedrag dat voor de onderscheidene materialen wordt aangevraagd. Waar zooveel minder materialen verwerkt worden, scheen men ook vermindering van werkloonen te moeten verwachten. Het verschil is in 't oog vallend groot.

De vraag werd gedaan, hoe het toezigt geregeld is dat ten aanzien van den bouw van schepen op particuliere werven wordt uitgeoefend. Sommigen meenden te weten, dat er reeds een voorbeeld bestond van een zoodanig schip, waaraan veel ontbrak.

De hier uitgetrokken post van *f* 177,259 voor *ontbrekende uitrustingsgoederen* van 9 nog te water te laten stoomflottillevaartuigen levert een bewijs te meer op, dat men bij het zamenstellen der laatste suppletoire begrooting voor marine niet juist gerekend heeft. De *f* 1,200,000, waarmede daarbij art. 14 der loopende begrooting verhoogd werd, moesten voor den aanbouw van tien a twaalf stoomflottillevaartuigen strekken, tuig, uitrusting en alle behoeften, artillerie alleen uitgezonderd, daaronder begrepen.

Voor herstelling van in dienst zijnde schepen, behalve die in Oost-Indië, komt hier *f* 140,000 voor. Men heeft daarbij herinnerd, dat in de laatste jaren telkens een staat, houdende berekening der waarde van de in dienst zijnde schepen, werd overgelegd, met het bepaalde doel om allengs tot de wetenschap te komen, welke evenredigheid tusschen die waarde en de jaarlijksche herstellingskosten bestaat. Deze staat wordt thans voor het eerst gemist. Men zou dien alsnog overgelegd wenschen te zien.

Dit jaar zijn 30 lange kanonnen van 60 pond voor het wapenen der drijvende batterijen in Zweden besteld. Men heeft den twijfel geopperd, of het wel raadzaam ware, zulk eene aanzienlijke bestelling te doen op een tijdstip, dat het vraagstuk omtrent de voorkeur aan getrokken kanonnen te schenken nog niet beslist is.

De Memorie van Toelichting zegt op bladzijde 6, dat er 1000 revolvers besteld zijn, omdat de ondervinding het groote voordeel van die pistolen als scheepswapen, vooral bij expeditien in Indië, heeft doen kennen. Dit laatste valt moeijelijk te begrijpen, vermits tot nu toe alleen de zeeofficieren, niet de manschappen, met revolvers gewapend waren, en daarvan, naar men meent, niet meer dan 120 zijn uitgedeeld.

Terwijl de Minister van Marine nog in mei van dit jaar het vertrouwen uitdrukte, dat het nieuwe dok te Willemsoord anderhalf millioen zou kosten, blijkt thans, dat die reeds zeer aanzienlijke som nog met omstreeks $3\frac{1}{2}$ ton moet worden verhoogd. De kosten van het oude dok loopen insgelijks hooger dan is opgegeven. Wanneer men de *f* 152,965, in 1852 en 1853 daaraan besteed, in rekening brengt, zal dat dok niet 4 ton, maar $5\frac{1}{2}$ ton hebben gekost. Het uitgeven van zulke overgroote sommen uit dit hoofdstuk voor deze werken moet wel een ongunstigen invloed op de vermeerdering van het drijvend materieel uitoefenen.

De Memorie van Toelichting roemt den voorspoed, dit jaar bij den arbeid aan de dokwerken te Willemsoord ondervonden, en acht alle vrees voor mislukking van deze grootsche werken geweken. Intusschen heeft men in de laatste maanden van eene in den bodem van het nieuwe dok ontdekte scheur gewag gemaakt. Dit gaf aanleiding tot het verlangen naar inlichting omtrent den tegenwoordigen toestand van het dok.

Met een terugblik op het reeds vroeger daaromtrent aangemerkte werd gevraagd, of de sterkte van het korps zeeofficieren, zoo als die op den toelichtenden staat opgegeven wordt, in de verschillende rangen, vooral ook wat de luitenants der tweede klasse betreft, voldoet aan de behoeften der active dienst.

Het groot aantal reeds in dienst zijnde officieren van administratie en verdere schrijvers valt in het oog. Men zou ook daarom ongaarne zien, dat aan het voornemen om dit getal nog uit te breiden gevolgd wierd gegeven.

Het heeft de aandacht getrokken, dat, terwijl volgens de thans voorgestelde begrooting van het Departement van Oorlog, aan onze krijgslieden voortaan $7\frac{1}{2}$ oncen brood daags zullen worden verstrekt, het ration brood voor de mariniers zich, volgens den toelichtenden staat tot hoofdstuk VIII, tot 6 oncen daags zal beperken.

De vier nieuwe schroefstoomschepen, waarmede, volgens de Memorie van Toelichting, het Oost-Indische eskader versterkt is, komen niet onder de kosten der active zeemagt voor. Men moet dus vragen hoe men de vermeerdering van uitgaven, door de uitzending dezer schepen noodzakelijk geworden, bestrijden zal. Zoo het hier eene bloote vervanging gold, en dus in plaats van de vier uitgezonden schepen vier andere huiswaarts keerden, zou het gezegde, dat de Oost-Indische scheepsmagt door die uitzending *versterkt* is, niet juist zijn.

Op nieuw heeft het de aandacht getrokken, dat, terwijl voor de eerste uitrusting der kadets op de militaire akademie *f* 140 voldoende is, die der adelborsten op het instituut te Willemsoord *f* 300 vordert, terwijl desniettemin naderhand daar nog voor gewoon onderhoud en suppletiekosten moet worden betaald.

Provinciale Staten van Zuidholland.

In de heden gehouden zitting der Provinciale Staten van Zuidholland zijn de beraadslagingen over het rapport der commissie, betreffende de wijziging van het reglement op de wegen en voetpaden in deze provincie voortgezet en ten einde gebragt.

Het gewijzigd reglement zal den Koning ter goedkeuring worden opgezonden.

Daarna zijn behandeld de conclusien van verslagen der commissien tot onderzoek: 1.° Van het voorstel van Gedeputeerde Staten, nopens het voorstel van den heer van der Colff van Hoogeveen, tot het verleenen van medailles voor tentoonstellingen. — De conclusie der commissie strekte, om die medailles te verleenen voor tentoonstelling van nijverheid, landbouw, tuinbouw en beeldende kunsten. — Na langdurige beraadslagingen is deze conclusie *verworpen* met 28 tegen 26 stemmen en daarna ook het voorstel van Gedeputeerde Staten met 29 tegen 24 stemmen, waardoor mitsdien het voorstel van den heer Colff is vervallen.

2.° Betreffende de zaak van de sluis te Schoonhoven. Zonder stemming is de conclusie goedgekeurd, en mitsdien besloten om aan de gemeente Schoonhoven onder zekere voorwaarden eene subsidie van *f* 30,000 te verstrekken.

3.° Nopens het verleenen van subsidie tot het leggen van een steenen krabdam, ter voorkoming van ontgronding aan den Westhavendijk te Middelharnis. — En is mede, zonder beraadslaging, de conclusie van dit rapport goedgekeurd, strekkende om de subsidie te bepalen op *f* 2,422.50.

Thans waren nog aan de orde de voorstellen van Gedeputeerde Staten, betreffende:

1°, het adres van het Israëlitisch kerkbestuur der ringsynagoge te Dordrecht, andermaal eene verhooging verzoekende van de door Gedeputeerde Staten verleende subsidie, voor het nieuwe kerkgebouw en schoollokaal;

2°, het verleenen van tegemoetkomingen, tot het bouwen van schoollokalen aan de gemeenten Papekop en Pijnacker, en

3°, betreffende de toepasselijkheid van het algemeen polderreglement op het Oud en Nieuw West Frankeland.

Op voorstel des Voorzitters werd evenwel besloten, daar deze onderwerpen van geen spoed vereischenden aard zijn, de behandeling daarvan uit te stellen tot de aanstaande Zomervergadering.

Hierna werd deze herfstvergadering door den Voorzitter in naam des Konings gesloten.

Gedrukt en uitgegeven bij

G. en C. A. van Reyn,

te Rotterdam.